বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান

পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল, বোকাখাত

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (EDC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

Approved

জুলাই, ২০১৬

Divisional Forest Officer
-cum, FD PFBC Society
E.A.W.L. Division, Bokakhat

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিচটেণ্ট কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সি ফ্রেন্সাইজি ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ প্ৰভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' প্ৰভাৰ্টী লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এম এল (CML)	ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় সাহায্য আৰু জীৱিকা কেন্দ্ৰ (চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'-ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড)
চি অ' এম পি ই এল অ' (COMPELO)	কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেনচিং লাইভলিহুড অপৰচুনিটিজ
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
ডি এফ অ' (DFO)	সাংমণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলপমেণ্ট ছ'চাইটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্ট্ৰি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইট্‌ছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৱাই পি (FYP)	পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ য়েৰ্ছ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	সেউজ গৃহ গেছ (গ্ৰীণ হাউছ গেছ)
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গভৰ্ণমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আই ই চি (IEC)	তথ্য শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইনফৰমেচন এডুকেশ্যন এণ্ড কমিউনিকেশ্যন)

আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন প্ৰৱন্ধন সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
কাজিৰঙা নেচনেল পাৰ্ক (KAZIRANGA NATIONAL PARK)	কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান
কে টি আৰ (KTR)	কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ ৰিজাৰ্ভ (কাজিৰঙা টাইগাৰ ৰিজাৰ্ভ)
এল বি (LB)	লাওখোৰা বুঢ়াচাপৰি
এম ডি আৰ (MDR)	প্ৰধান জিলা পথ (মেজৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোড্‌ছ)
এম জি এনৰেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল ৰয়েল এমপ্লইমেণ্ট গেৰাণ্টি স্কিম)
এম অ' ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিৱেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰালয় (মিনিষ্ট্ৰী অব্ এনভাইৰ'নমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঞ্জ)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰষ্টে প্ৰডিউচ)
অ' বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৱাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ' ডি আৰ (ODR)	অন্য জিলা পথ (আদাৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোড্‌ছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিন্সিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমেৰী হেল্‌থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প নিৰীক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পাৰ্টিচিপেটৰী ৰুৰেল এপ্ৰাইজেল)
আৰ ই ডি ডি + (REDD+)	ৰিডিউচিং ইমিছন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেডেছন প্লাছ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বনাঞ্চলিক বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেণ্ট গ'ল্‌ছ)
এছ এল এফ (SLF)	বহনক্ষম জীৱিকা গঠন (ছাছটেইনেবল লাইভলিহুড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেচিছ
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডব্লিউ অ' টি (SWOT)	সবলতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু শংকা (ষ্ট্ৰেংথ, উইৰকনেছ, অ'পৰচুউনিটি এণ্ড থ্ৰেট)
টি ভি (TV)	ট্যাংগা গাঁও
টি ভি (TV)	টেলিভিছন
ডব্লিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৱাইল্ড লাইফ ছেংচুৰী)
ডব্লিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৱাইল্ডলাইফ (প্ৰ'টেকচন) এক্ট-১৯৭২)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কৰ্মসূচী চক্ৰ (ৱৰ্কিং প্লেন চাৰ্কোল)

গছ, জোপোহা গছ, ঘাঁহ-বন-লতা আদিৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নাম

গছ

ক্ৰমিক নম্বৰ	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	বাঘনলা	লিটছিয়া ছেবিফেৰা.পাৰ্চ্.
২	আজাৰ	লেগাৰষ্ট্ৰ'মিয়া ফ্ল'ছাৰগেন্স.পাৰ্চ্.
৩	জিয়া	লেনি গ্ৰেণ্ডিছ.এ.ৰিচ্ছ
৪	লাৰুবান্ধা	মেল'টাছ ফেজ'কিউগিৰাছ.মুৰেল এণ্ড আৰ্গ
৫	সৰুৰা	ষ্ট্ৰেবলাছ এছপাৰ. লৌৰ
৬	ওডাল	ষ্টাৰকুলিয়া ভিল'ছা.ৰক্সব
৭	ক'লাজামু	ছিজিগিয়াম কিউমিনি(এল) স্কীলছ
৮	অমৰা	স্পণ্ডিয়াম পিন্নাটা এল.এফ. কাৰ্জ
৯	খুদ জামু	ছেজিজিয়াম ছিজিছাইঅ'ইডছ.(মিক)মেৰিল এণ্ড পেৰি
১০	ভোমোৰা	টাৰ্মিনেলিয়া বেলিৰিকা.ৰক্সব
১১	শিলিখা	টাৰ্মিনেলিয়া চেবুলা.ৰেট্জ
১২	তেতেলী	টামাৰিণ্ডাছ ইণ্ডিকা.লিন
১৩	ভেল্কৰ	ট্ৰেৰিয়া নুডিফ্ল'ৰা.লিন
১৪	বগৰী	জিজিফাছমৌৰিটিয়ানা.লেস্ক
১৫	কদম	এন্থ'চিফেলাছ কাডাম্বা.মিক
১৬	গমাৰি	গমেলিনা আৰ্ব'ৰিয়া.লিন
১৭	দুতকুৰি	হ'লাৰহেনা এণ্টিডিছেণ্টেৰিকা.ৱাল
১৮	চেলেং	ছেপিয়াম বেকেটাম ৰক্সব
১৯	বৰথেকেৰা	গাৰ্চিনিয়া পেডুনকুলাটা ৰক্সব
২০	মদাৰ	এৰিথ্ৰিনা ষ্ট্ৰিক্টা ৰক্সব
২১	টেঙা-বৰ	ফিকাছ জেনিকুলাটা.কুৰ্জ

জোপোহা গছ

ক্ৰমিক নম্বৰ	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	হাত-ঠেঙা	কেছিয়া অকিডেণ্টেলিছ.লিন
২	এৰা গছ	ৰিকিনাছ অমুনিছ.লিন
৩	গৰখীয়া কৰৈ	হিবিছকাছ এৱ্লেমছকাছ.লিন
৪	কুচিয়াকাটা	মিম'ছা ৰুবিক'লিছ-লেস্ক
৫	পানী-ভোটোৰা	ইপ'মিয়া কৰ্নিয়া.জেক
৬	খন বৰলুৱা বা চোকামাৰা	ইউৰিনা লব'টা
৭	দীঘলতি	লিটছিয়া ছেলিচিফ'লিয়া.ৰক্সব

ঘাঁহ-বন-লতা		
ক্ৰমিক নম্বৰ	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	কুঁৱৰী-মণি	কইক্স লেক্ৰিমা. লিন
২	কেঞাবন	কলেৰিয়া ব্ৰেভিফলিয়া (বনৰীয়া) স্প্ৰেং
৩	লকচাবন	হেমাৰ্থীয়া কম্প্ৰেছা. (লিন.এফ) আৰ.ব্ৰ
৪	এৰালিবন	লেৰ্ছিয়া হেক্সান্দ্ৰা স্বাৰ্টজ
৫	ইকৰা	ফ্ৰেগমাইট্‌ছ কাক্ৰা.(ৰেট্‌জ).ট্ৰিন
৬	উলুখেৰ	ইম্পেৰেটা চিলিণ্ড্ৰিকা.(লিন)পি.বিঅ'ভ.
৭	সোণখেৰ	প'লিনিয়া চিলাটা.ট্ৰিন.
৮	দল	আৰুণ্ডু ড'নাক্স.লিন
৯	বিৰিণা	এৰিয়াস্থাছ ৰেভেনি(লিন)পি.বিঅ'ভ.
১০	দূৰৰিবন	চাইনোডন ডক্টিলন পে'ৰ্ছ.

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি
কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান,
পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭ লৈ)

জীৱিকা উন্নয়ন আঁচনি আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

সূচীপত্ৰ

শাখা নং	শীৰ্ষক	পৃষ্ঠা নং
	অধ্যায় - এক	
১	পৰিচয়	
২	এলেকাটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা	
৩	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা	
৪	জীৱিকাৰ সম্পদ আৰু স্পৰ্শকাতৰতা	
৫	উপলব্ধ আঁচনি আৰু কাৰ্যসূচী	
	অধ্যায় - দুই	
৬	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা আৰু দূৰত্ব বিশ্লেষণ	
৭	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
৮	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
৯	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
১০	প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট	
	অধ্যায় - তিনি	
	তালিকা, মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট	

Divisional Forest Officer
-cum, FIU APFBC Society
E.A.L. Division, Bokakhat

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭ লৈ)

অধ্যায় - এক

১। পৰিচয়

১.১ প্ৰকল্পটো সম্পৰ্কে

আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰচিটী কনজাৰভেচন (এ পি এফ বি চি)ৰ উদ্দেশ্য হৈছে— 'নিৰ্দিষ্ট এলেকাৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলি জনগোষ্ঠীসমূহৰ অংশগ্ৰহণেৰে আৰু বনজ আৰু অনা-বনজ সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত বহুমুখী সংহত পৰিকল্পনাৰে অসমত বহনক্ষম বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু প্ৰৱন্ধনৰ ব্যৱস্থা কৰা।' প্ৰকল্পটোৰ লক্ষ্য হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ সহায়ত তেওঁলোকৰ জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰি আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম ব্যৱহাৰ সুনিশ্চিত কৰি বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশতন্ত্ৰ ৰক্ষা কৰা।'

এই প্ৰকল্পটোলৈ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়াইছে এজেন্সী ফ্ৰান্সিজ ডি ডেভেলপমেণ্ট অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীয়ে। সহযোগ কৰিছে অসম চৰকাৰে। প্ৰকল্পটোৰ পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু প্ৰৱন্ধনকে ধৰি সকলো কামৰ দায়িত্বত আছে আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইৰভাচিটী কনজাৰভেচন ছ'চাইটী।

১.২ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

মূল্য সংযোজিত বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ জৰিয়তে জীৱিকা বাছনিত উৎসাহিত কৰাৰ বাবে প্ৰকল্পটোত উদ্যমিকা বিকাশ, সামগ্ৰী সংশাধনেৰে মূল্য সংযোজন আৰু বিপণনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদত বৃদ্ধি পোৱা হেঁচাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এনে পদক্ষেপ জৰুৰী হৈ পৰিছে। বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি উপলব্ধ বনজ আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য উৎপাদন আৰু সেৱাত মূল্য সংযোজনৰ বিকাশ ঘটোৱাটো প্ৰয়োজন। তদুপৰি, বনাঞ্চলভিত্তিক জীৱিকাৰ বাহিৰে জীৱিকাৰ অন্য পথ বিচাৰি উলিওৱা আৰু দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে জনগোষ্ঠীৰ সদস্যসকলৰ দক্ষতা গঢ়ি তোলা দৰকাৰ।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰেনিয়ৰশ্বিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড ডেভেল'পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ' প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ কম্পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

প্ৰকল্পটোৰ নিৰ্দেশনা মতে, এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছ 'গাঁও আৰু বন বিভাগৰ বিভিন্ন অভিযান... বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সদস্যক জীৱিকাত সহায় কৰা আৰু বহনক্ষম বন প্ৰৱন্ধন এক বহল উদ্দেশ্য কৰি ৰখা।' ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়ন।

১.৩ বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি)ৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ গোলাঘাট জিলাত অৱস্থিত বৰভেটা ই ডি চিৰ কাৰণে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই নথিত সন্নিৱিষ্ট আছে। এই ই ডি চিখন বোকাখাত বন সংমণ্ডলৰ অধীনস্থ। জনগোষ্ঠীটোৰ পৰিচয় পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত দিয়া হৈছে।

২। অঞ্চলৰ সাধাৰণ বিৱৰণ

২.১ সাধাৰণ বিৱৰণ

এশিঙীয়া গঁড়ৰ বাবে কাজিৰঙা জগত বিখ্যাত। ৪২৯.৯৩ বৰ্গকিলোমিটাৰ এলেকাজুৰি বিস্তৃত হৈ আছে কাজিৰঙা। মূল এলেকাৰ লগত ৪৫৪.৫০ বৰ্গকিলোমিটাৰ এলেকা অতিৰিক্ত সংযোজন কৰা হৈছে। ১৯০৫ চনতে লিখা হৈছিল কাজিৰঙাৰ বুৰঞ্জী। লিখিছিল ভাৰতবৰ্ষৰ ভাইচৰয় লৰ্ড কাৰ্জন আৰু তেওঁৰ পত্নী লেডী কাৰ্জনে। ১৯০৮ চনৰ জুনত ইয়াক প্ৰথমে সংৰক্ষিত বনাঞ্চল ঘোষণা কৰা হৈছিল। পৰ্যায়ক্ৰমে কাজিৰঙাক ১৯১৬ চনত ক্ৰীড়া অভয়াৰণ্য, ১৯৫০ চনত বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য, ১৯৭৪ চনত ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানলৈ আৰু শেষত ২০০৭ চনত ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চললৈ উন্নীত কৰা হয়। ১৯৮৫ চনত কাজিৰঙাক বিশ্ব ঐতিহ্য ক্ষেত্ৰও ঘোষণা কৰা হয়। কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান বোকাখাতৰ পৰা ৮ কিলোমিটাৰ দূৰৈত আৰু অসমৰ ৰাজধানী গুৱাহাটীৰ পৰা ২৩০ কিলোমিটাৰ দূৰৈত কাৰ্বি পাহাৰৰ নামনিত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দক্ষিণপাৰে অৱস্থিত। কাজিৰঙাৰ দক্ষিণ সীমাৰ এটা অংশৰে পৰা হৈ গৈছে ৩৭নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ। অসম ট্ৰাংক ৰোড নামেৰে পৰিচিত ৩৭নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ (বৰ্তমান ৭১৫নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ) পাৰ হৈ যোৱা মজলীয়া আকাৰৰ চহৰ বোকাখাতত আছে কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্পৰ মুখ্য কাৰ্যালয়। বোকাখাত গুৱাহাটীৰ পৰা পূবে ২৩৯ কিলোমিটাৰ দূৰৈত অৱস্থিত। সমীপৱৰ্তী আন দুখন চহৰ হৈছে পূবে ৭০ কিলোমিটাৰ দূৰৈত ৩৭নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথত থকা যোৰহাট আৰু দক্ষিণ-পূবে ৫৩ কিলোমিটাৰ দূৰৈত ৩৯নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ (বৰ্তমান ১২৯নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ)ত থকা গোলাঘাট। উত্তৰপাৰত থকা প্ৰধান চহৰ হৈছে বোকাখাতৰ পৰা ১০০ কিলোমিটাৰ দূৰৈত থকা তেজপুৰ। ২০০১ চনৰ লোকপিয়লমতে বোকাখাত মহকুমাৰ জনসংখ্যা হৈছে ১,৪১,৫০২গৰাকী। বোকাখাত নগৰৰ জনসংখ্যা ২০০১ চনৰ লোকপিয়লমতে ৮,৮৪৪গৰাকী।

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত ৫টা সংমণ্ডল আছে। কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ পৰিসীমাত ৩০টা ই ডি চি আছে আৰু ৪০০খন সীমামূৰীয়া গাঁও আছে।

২.২ অৱস্থিতি

কাজিৰঙাৰ অক্ষ্যাংশ হ'ল ২৬°৩০/ ৰ পৰা ২৬°৪৫/ উত্তৰ আৰু দ্ৰাঘিমাংশ হ'ল ৯৩°০৫/ ৰ পৰা ৯৩°৪০/ পূব। আনহাতে, কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল ২৬°২৮/ ৰ পৰা ২৬°৪৯/ উত্তৰ অক্ষ্যাংশ আৰু ৯২°৩৬/ ৰ পৰা ৯৩°৪২/ পূব দ্ৰাঘিমাংশৰ মাজত অৱস্থিত। ২০০৭ চনত জাৰি কৰা জাননীমতে কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল গোলাঘাট, নগাঁও আৰু শোণিতপুৰ জিলাৰ ১,০৫৫.৮৯৪৫৪ বৰ্গকিলোমিটাৰ এলেকাজুৰি বিস্তৃত হৈ আছে। পৰিশিষ্ট-Iত অৱস্থিতিৰ মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট-IIত ই ডি চিলৈ যাব পৰা পথৰ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।

২.৩ মাটি

কাজিৰঙাৰ সমতল ভূমি চাপৰি আৰু বানে ধোৱা সমতলৰ সংমিশ্ৰণত গঠিত। অঞ্চলটোৰ মাটি বানপানীৰ বাবে যথেষ্ট সাৰুৱা। প্ৰাকৃতিকভাৱে কাজিৰঙাৰ মাটি মটীয়া বৰণৰ বোকা আৰু মধ্যম আকৃতিৰ বালিকণাৰে গঠিত আৰু বৰ্তমান ইয়াৰ মাটি নৈৰ বোকা আৰু পলসেৰে সংমিশ্ৰিত। অঞ্চলটোৰ আন এক বৈশিষ্ট্য হ'ল ইয়াত যথেষ্ট পৰিমাণৰ বিল দেখা যায়। ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী উত্তৰ সীমাৰ পৰা বৈ আহি ইয়াত যথেষ্ট পৰিমাণৰ চৰ-চাপৰিৰো সৃষ্টি কৰিছে। এই চৰ-চাপৰিসমূহ দুই প্ৰকাৰৰ— স্থায়ী আৰু অস্থায়ী। উদ্যানখন যথেষ্ট পৰিমাণৰ বিল আৰু জলাশয়ৰ সমষ্টি। যাক এখন সেউজীয়া আৱৰণে ঢাকি ৰাখিছে। অৱশ্যে অঞ্চলভেদে ইয়াৰ মাটিৰ প্ৰকাৰ বেলেগ বেলেগ হোৱা দেখা যায়। যেনে বালিচহীয়া, আলতীয়া,

পলসুৱা আদি বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ মাটিৰ বৈশিষ্ট্য এই অঞ্চলটোত দেখা যায়।

২.৪ পানী

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানক উত্তৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী আৰু দক্ষিণে মৰা ধনশিৰি, ডিফলু আৰু মৰা ডিফলুৱে আগুৰি আছে। কাজিৰঙাত জীৱিত আৰু মৃত নদীৰ এটা জটিল নেটৱৰ্ক আছে আৰু শতাধিক সৰু-ডাঙৰ বিল আছে। কেইখনমান উল্লেখনীয় বিল হৈছে ছহলা (পূব সংমণ্ডলত), মিহিবিল, বৰবিল, হনুমান বিল (মধ্য সংমণ্ডলত), ৰৌমাৰী বিল, ডোঙা বিল, বৰবিল, ডফলাং বিল (পশ্চিম সংমণ্ডলত), পতাহি বিল (বুঢ়াপাহাৰ সংমণ্ডলত)।

২.৫ জলবায়ু ঃ উষ্ণতা আৰু বৃষ্টিপাত

গ্ৰীষ্মকালত সৰ্বাধিক তাপমাত্ৰা ৩৫° ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ। শীতকালত সৰ্বনিম্ন তাপমাত্ৰা ৬ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ।

বাৰ্ষিক বৃষ্টিপাত প্ৰায় ১,৯৬০ মিলিমিটাৰ। দুই-তৃতীয়াংশ বৃষ্টিপাত হয় বাৰিষাকালত (জুন-ছেপ্টেম্বৰ)। বাৰিষাৰ সময়ত আৰ্দ্ৰতা বেছি হয় (৯০ শতাংশৰ অধিক) আৰু শীতকালত কম হয় (৩০ শতাংশৰ কম)।

২.৬ পৰিৱেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য

কাজিৰঙাৰ মুঠ এলেকাৰ ৫ শতাংশ স্থায়ীভাৱে বিল আৰু জান-জুৰিয়ে আগুৰি আছে। বাৰিষাৰ সময়ত পানীৰে আগুৰা এলেকা বৃদ্ধি পায়। কিছু উপঙি থকা ঘাঁহ-বন আৰু জলজ উদ্ভিদ এই বিলবোৰত গজে। প্ৰধান ঘাঁহ হৈছে ইৰালি (এণ্ড্ৰ'প'গ'নছ্প)। অন্য জলজ উদ্ভিদ হৈছে কলমৌ (ইপ'মিয়েৰেপানছ), হেলচি (এনহাইড্ৰাফ্লুক্টুৱান্‌ছ), বৰপুণী (পিচটিয়াছট্ৰাফিঅ'ল্‌ছ), সৰুপুণী (লেমনাপানচিঅ'ষ্টাতা) আদি। এনে জলজ উদ্ভিদৰ উপৰি বিলবোৰত ইকৰা, নল, খাগৰি আদিও থাকে।

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত ৩৮বিধ স্তন্যপায়ী জীৱ, ৫৫৩বিধ চৰাই, ৪২বিধ উভচৰ প্ৰাণী, ৫৫০বিধ উদ্ভিদ (তাৰ ভিতৰত ১০৬বিধ উদ্ভিদ বিৰল আৰু বিলুপ্তপ্ৰায়)। কাঞ্চনজুৰি, বিমলি, কাঠপাৰা, ৰঙামটীয়া আদি অঞ্চলৰ ওচৰত থকা হাবিত ভালুক (মেলাৰ্চুৰচিনাছ) পোৱা যায়। কিন্তু প্ৰাকৃতিক স্বভাৱৰ বাবে সিহঁতে সঘনাই দেখা নিদিয়ে। উদ্যানখনত ৪০-৫০টামান ভালুক আছে। উদ্যানখনৰ কাঞ্চনজুৰি আৰু পাণবাৰীৰ সমীপৰ হাবিত হলৌ বান্দৰ (হাইল'বৈতছহ'লক) পোৱা যায়। টুপীমূৰীয়া বান্দৰ (প্ৰিচবাইটছপিলিটাছ)ও এই ঠাইবোৰত দেখা যায়। ১৯৯৯ চনত কৰা গণনামতে উদ্যানখনত ১৩৯টা টুপীমূৰীয়া বান্দৰ পোৱা গৈছিল। বিখ্যাত এশিঙীয়া গঁড়ৰ প্ৰধান বসতিস্থল কাজিৰঙা। ১৯৫৭, ১৯৬১, ১৯৬৩ চনত কাজিৰঙাত গঁড়ৰ সংখ্যা গণনাৰ চেষ্টা কৰা হৈছিল। কিন্তু এই পদ্ধতি আছিল অতিশয় বিপজ্জনক আৰু ইয়াৰ জৰিয়তে কেৱল গঁড়ৰ সংখ্যাহে নিৰূপণ কৰিব খোজা হৈছিল। এই গণনামতে কাজিৰঙাত গঁড়ৰ সংখ্যা ২৫০-৩০০টাৰ ভিতৰত আছিল। পদ্ধতিগত আৰু বিস্তৃত গঁড়ৰ গণনা ১৯৬৬, ১৯৭২, ১৯৭৮, ১৯৮৭, ১৯৯১, ১৯৯৩, ১৯৯৯, ২০০৫, ২০০৯ আৰু ২০১২ চনত কৰা হৈছিল। ২০১৩ চনত গঁড়ৰ এক বিশেষ গণনা কাৰ্যসূচী চলোৱা হয়। শেহতীয়া তথ্যমতে কাজিৰঙাত গঁড়ৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পাইছে। ১৯৬৬ চনত ৩৬৬টা গঁড়ৰ বিপৰীতে ২০১৫ চনত ২,৪০১টা গঁড়ৰ তথ্য লিপিবদ্ধ কৰা হয়। কিন্তু চোৰাং চিকাৰীৰ উপদ্ৰৱৰ বাবে কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত গঁড় জীয়াই থকাত প্ৰত্যাহ্বানৰ সৃষ্টি কৰিছে।

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত যথেষ্ট সংখ্যক এছীয় হাতী পোৱা যায়। হাতী পৃথিৱীৰ অন্যতম বৃহৎ স্তন্যপায়ী জীৱ। ২০১১ চনৰ সমীক্ষামতে কাজিৰঙাত হাতীৰ সংখ্যা ২০০৫ চনৰ ১,২৪৬টাৰ পৰা ১,১৬৫টালৈ হ্ৰাস পায়।

২.৭ কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ প্ৰত্যাহ্বান ঃ

মাছমৰা ঃ কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ মাছ পোৱা যায়। কাজিৰঙাত মাছমৰা এক পৰম্পৰাগত প্ৰক্ৰিয়া আৰু উদ্যানখনৰ সীমামূৰীয়া গাঁৱৰ বাসিন্দাই বিলসমূহত, বিশেষকৈ ৩নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ কাষৰ বিলত মাছমৰা দেখা যায়।

উলুখেৰ সংগ্ৰহ ঃ উদ্যানৰ সীমামূৰীয়া গাঁৱৰ গাঁওবাসীয়ে বাধা নিষেধ নেওচি ডিচেম্বৰৰ পৰা মাৰ্চ পৰ্যন্ত উলুখেৰ সংগ্ৰহ কৰে। গাঁওবাসীয়ে ঘৰৰ ছাল বনাবলৈ এই খেৰ ব্যৱহাৰ কৰে। কোনোৱে এই খেৰ বিক্ৰী কৰি জীৱিকাৰ বাট মোকলায়।

খহনীয়া ঃ ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ বানপৃষ্ঠ এলেকাত থকা বাবে প্ৰতিবছৰে কাজিৰঙা বানপানীত আক্ৰান্ত হয়। বানপানীয়ে কাজিৰঙা আৰু ইয়াৰ কাষৰীয়া এলেকাত ব্যাপক খহনীয়াৰ সৃষ্টি কৰিছে। খহনীয়া কাজিৰঙাৰ জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত বৃহৎ প্ৰত্যাহ্বান। বহু গৱেষকে কাজিৰঙাৰ খহনীয়া সমস্যাক লৈ অধ্যয়ন কৰিছে। জে এন শৰ্মাৰ মতে খহনীয়াত আক্ৰান্ত হোৱা কাজিৰঙাৰ এলেকাৰ হিচাপ এনেধৰণৰ—

বছৰ/সময়	**হেৰুওৱা এলেকা (বৰ্গকিঃমিঃ)**	**যোগ হোৱা এলেকা (বৰ্গকিঃমিঃ)**
১৯১২-১৯১৬ৰ পৰা ১৯৭২ লৈ	৮৪.৮৭	২৪.৪৯
১৯৭২ৰ পৰা ১৯৯৮ লৈ	৪৪.৭০	২৯.৪৭
১৯৯৮ৰ পৰা ২০০৮ লৈ	২০.৪১	৭.৮
সৰ্বমুঠ	**১৪৯.৯৮**	**৬০.৮৫**

চোৰাং চিকাৰ ঃ কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ বাবে প্ৰধান ভাবুকি হৈছে চোৰাং চিকাৰ। চোৰাং চিকাৰীৰ মূল লক্ষ্য হৈছে গঁড়। বাঘৰ চিকাৰো মাজে মাজে সংঘটিত হয়। অন্য জন্তু আৰু সৰিসৃপবোৰকো চোৰাং চিকাৰীয়ে লক্ষ্য কৰি লয়। চীনা ঔষধ আৰু অন্যান্য পৰম্পৰাগত ঔষধত জন্তুৰ অংগবোৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

৩। গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক পৰিচয় আৰু পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি)ৰ পৰিচয়

৩.১ মূল তথ্য

বৰভেটা ই ডি চি হ'ল বোকাখাত বন লাটৰ অন্তৰ্গত। ই এখন ৰাজহ গাঁও। ই ৩৭নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ দক্ষিণে অৱস্থিত। এই ই ডি চি ২০০২ চনৰ ছেপ্টেম্বৰত কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ সঞ্চালকৰ কাৰ্যালয়ত পঞ্জীয়ন কৰা হয় (পৰিশিষ্ট-IIIত সন্নিৱিষ্ট পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰমতে) গোলাঘাট জিলাৰ পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলৰ অধীনত। ই ডি চিখনত চলোৱা পৰিয়ালৰ জৰীপমতে ইয়াত মুঠ ১৮৯টা পৰিয়াল আছে।

ই ডি চিখনৰ মূল তথ্যসমূহ হৈছে—

তালিকা— ক ঃ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিখনৰ মূল তথ্য

ই ডি চিৰ নাম	বৰভেটা
ৰাজহ গাঁৱৰ নাম	বৰভেটা
গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি	উত্তৰ-পূব কাজিৰঙা
ৰাজহ চক্ৰ	বোকাখাত
জিলা	গোলাঘাট
বন সংমণ্ডল	বোকাখাত
বন আঞ্চলিক	বোকাখাত
বন লাট	বোকাখাত
স্থাপনৰ বৰ্ষ	২০০২
পঞ্জীয়ন নম্বৰ	KAZIRANGA NATIONAL PARK/EAWL/20
ই ডি চিৰ চাৰিসীমাৰ বিৱৰণ	উত্তৰ ঃ ৩৭ নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ, ডিফলু চাহ বাগান দক্ষিণ ঃ কাৰ্বি পাহাৰ পশ্চিম ঃ পি ডব্লিউ ডি ৰাস্তাৰ পৰা ৩৭ নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ পূব ঃ ১৯৩০ চনত ব্ৰিটিছ নিৰ্মিত ঐতিহাসিক ওলোমা দলং
ই ডি চিৰ বেংক একাউণ্ট নম্বৰ	৭২২৩০১০০১৩৮৭৩
বেংকৰ নাম	অসম গ্ৰামীণ বিকাশ বেংক, বোকাখাত

উৎস ঃ ই ডি চিৰ তথ্য আৰু ২০১৬ চনৰ মে'-জুনত পি আৰ এৰ সময়ত হোৱা আলোচনা।

৩.২ কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ বিতং বিৰৰণ

তলৰ তালিকাত ই ডি চিখনৰ কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ বিস্তৃত বিৰৰণ দিয়া হৈছে। (পৰিশিষ্ট-IV— ই ডি চি সদস্যৰ চহীৰ তালিকা, পৰিশিষ্ট-V— ই ডি চি সদস্যৰ যৌথ আলোকচিত্ৰ)

তালিকা- খ ঃ কাৰ্যকৰী সমিতিৰ বিতং বিৰৰণ

নাম	বয়স	অভিভাৱকৰ নাম-ঠিকনা	শিক্ষাগত অৰ্হতা	পদবী
শ্ৰী জগৰন্নাথ কুৰ্মী	৪৮	প্ৰয়াত ৰাজিয়া কুৰ্মী	উচ্চ মাধ্যমিক	সভাপতি
শ্ৰী ধৰণীধৰ বৰা	৫৭	প্ৰয়াত নাগিনা বৰা	উচ্চ মাধ্যমিক	সদস্য সচিব
শ্ৰী লোকনাথ মুণ্ডা	৩৪	শ্ৰী জিৰগা মুণ্ডা	উচ্চ মাধ্যমিক	সভাপতি
শ্ৰী জংকেশ্বৰ কৰ্মকাৰ	২৯	শ্ৰী শংকৰ কৰ্মকাৰ	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	সদস্য
শ্ৰী লখি মুণ্ডা	৩২	প্ৰয়াত মাংগা মুণ্ডা	উচ্চ মাধ্যমিক	সদস্য
শ্ৰী বিজয় দাস	৩১	প্ৰয়াত মুনা দাস	দশম শ্ৰেণী	সদস্য
শ্ৰী কৃষ্ণ দৰ্জে	৩২	প্ৰয়াত ধনবাহাদুৰ দৰ্জে	দশম শ্ৰেণী	সদস্য
শ্ৰী বাবুল কুৰ্মী	৩০	শ্ৰী গোপাল কুৰ্মী	নৱম শ্ৰেণী উত্তীৰ্ণ	সদস্য
শ্ৰী চুকেনধৰ মুণ্ডা	৩৫	শ্ৰী জগৎ মুণ্ডা	দশম শ্ৰেণী	সদস্য
শ্ৰী ৰবীন কুৰ্মী		শ্ৰী মতিৰাম কুৰ্মী	উচ্চ মাধ্যমিক	সদস্য
শ্ৰী অমল কৰ্মকাৰ	২২	শ্ৰী নাৰায়ণ কৰ্মকাৰ	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	সদস্য
মিছ মাইনা গোৱালা	৩৪	শ্ৰী অখিল গোৱালা	নৱম শ্ৰেণী উত্তীৰ্ণ	সদস্য
মিছ বিজু হাজৰিকা	৩৩	শ্ৰী জিতেন হাজৰিকা	উচ্চ মাধ্যমিক	সদস্য
মিছ ডিম্বেশ্বৰী কুৰ্মী	২৫		উচ্চ মাধ্যমিক	সদস্য

৩.৩ পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি

পৰিয়াল সমীক্ষামতে, এই ই ডি চিত ১৮৯টা পৰিয়াল আছে। ১৪৭টা পৰিয়ালৰ পৰা সংগৃহীত তথ্যমতে ইয়াৰে ৭০টা পৰিয়াল দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ।

তালিকা— গ ঃ জনগাঁথনিক চিত্ৰ

জনগাঁথনি

জাতি/গোষ্ঠী	পৰিয়াল	পুৰুষ	মহিলা	মুঠ
সাধাৰণ	০	০	০	০
অন্যান্য পিছপৰা	১৪১	৩২৯	৩৩৮	৬৬৭
অনুসূচিত জাতি	২	৬	৬	১২
অনুসূচিত জনজাতি	৩	৬	৭	১৩
অন্যান্য	১	২	২	৪
মুঠ	১৪৭	৩৪৩	৩৫৩	৬৯৬

মুঠ জনসংখ্যা ৬৯৬গৰাকী। ইয়াৰে ৩৪৩গৰাকী পুৰুষ আৰু ৩৫৩গৰাকী মহিলা। মুঠ জনসংখ্যাৰ ১২গৰাকী অনুসূচিত জাতি (এছ চি), ১৩গৰাকী অনুসূচিত জনজাতি (এছ টি), ৬৬৭গৰাকী অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (অ' বি চি)।

ইয়াৰ পৰা আমি ক'ব পাৰোঁ যে—

(১) এটা পৰিয়ালত থকা জনসংখ্যা গড়ে ৫গৰাকী।

(২) গাঁওখনৰ লিংগ অনুপাত হৈছে ১০০গৰাকী পুৰুষৰ বিপৰীতে ১০৩গৰাকী মহিলা।

তালিকা— ঘ ঃ বয়সৰ বিবিধতা চিত্ৰ

বয়স শ্ৰেণী	৫ বছৰতকৈ কম	৫-১৮ বছৰ	১৮-৪৫ বছৰ	৪৫-৬০ বছৰ	৬০ বছৰতকৈ অধিক
পুৰুষ	১০৭	১৫০	১০০	৩৮	১০
মহিলা	৮১	৭৮	৮৫	৩৫	১২
মুঠ	১৮৮	২২৮	১৮৫	৭৩	২২

৩.৪ **শিক্ষা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন ঃ** ই ডি চিটোৰ শিক্ষাগত চিত্ৰ তলত দিয়া ধৰণৰ—

শিক্ষাগত চিত্ৰ

বয়স শ্ৰেণী	কেজি-নাৰ্ছাৰী	চতুৰ্থ শ্ৰেণীলৈ	৫ম-৭ম	৮ম-৯ম	১০ম-১২শ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ
২৫ বছৰতকৈ কম	৯৪	৯৫	৯৪	১০০	১৭	২	০
২৫ বছৰতকৈ অধিক	০	২২	১৫	১২	২৪		০
মুঠ	৯৪	১১৭	১০৯	১১২	৪১	২	০

আনহাতে, ৩৪ আৰু ১৮৭গৰাকীৰে মুঠ ২২১গৰাকী হ'ল অশিক্ষিত। শিক্ষিতৰ হাৰ হ'ল মুঠ জনসংখ্যাৰ ৬৮.২ শতাংশ। বেছিভাগ সদস্যয়ে বিদ্যালয় স্তৰৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। আ নহাতে, তুলনামূলকভাৱে কিছু পৰিয়ালতহে কলেজীয়া শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা সদস্য আছে। জীৱন-ধাৰণৰ দক্ষতা বিভিন্ন ধৰণে আহৰণ কৰিছে— আনুষ্ঠানিক বা অনানুষ্ঠানিকভাৱে। ই ডি চি অঞ্চলটোত দক্ষতা বিকাশৰ অনানুষ্ঠানিক দিশটো হ'ল পৰম্পৰাগত। পৰম্পৰাগত দক্ষতা ক্ষেত্ৰসমূহ হ'ল—

— কৃষি

— বয়ন

— কাঠমিস্ত্ৰী

— চিলাই

— চাহ বাগান

৩.৫ **ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ**

মানুহবোৰ মূলতঃ কৃষি আৰু পশুপালনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁওখনৰ ভূমিৰ ব্যৱহাৰ তলত দিয়া ধৰণৰ—

মুঠ ভূমি — ২৪৪.৪ হেক্টৰ

বসতিস্থল — ১৬২.৯৪ হেক্টৰ

কৃষিভূমি — ৮১.৪৬ হেক্টৰ

৩.৬ **ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ**

ভূমি ধাৰণ অনুসৰি পৰিয়ালৰ প্ৰকাৰ—

* ৬০ শতাংশ পৰিয়াল ভূমিহীন

*১৪০ পৰিয়াল উপান্ত কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম)

* ৭ শতাংশ ক্ষুদ্ৰ কৃষক (২-১০ হেক্টৰ)

৩.৭ **পশুধন**

গাঁওখনত মুঠ পশুধন ১,২৩৩টা। গাঁওবাসীয়ে পোহা পশুধনসমূহ হৈছে—

ক্ৰমিক নম্বৰ	পশুধন	সংখ্যা
১	গাইগৰু	১৫৯
২	বলধ	১৮৬
৩	ম'হ	১
৪	ভেড়া	১
৫	হাঁহ	৬৩
৬	কুকুৰা	৪৮৯
৭	গাহৰি পোৱালি	৩৭
৮	গাহৰি	১৩
৯	ছাগলী	২৮২
১০	ঘোঁৰা	১
১১	গাধ	১

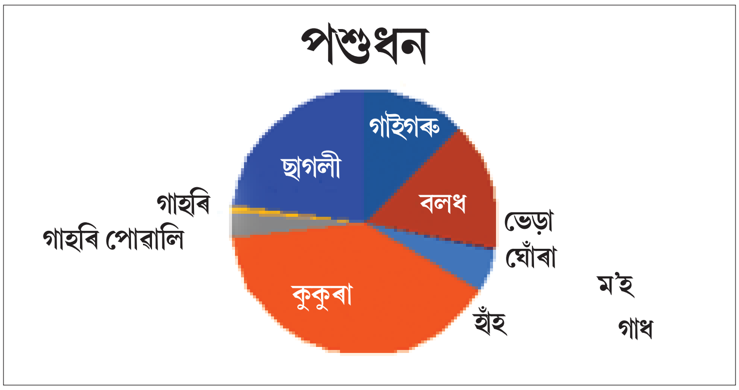

৩.৮ গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা

যিকোনো জনগোষ্ঠীতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ বহনক্ষম উপায় বিকাশত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমানৰ অৱস্থা—

তালিকা— চ ঃ বস্তুনিষ্ঠ আন্তঃগাঁথনি

ক্ৰমিক নম্বৰ	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি (গাঁৱৰ ভিতৰত নে বাহিৰত)	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰত)	মন্তব্য
১	মূল পথ	বাহিৰত		৭	
২	বাছ আস্থান	বাহিৰত	১	৭	
৩	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	২		
৪	মজলীয়া বিদ্যালয়	বাহিৰত		৫	
৫	উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত		৬	
৬	উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত		৫	
৭	মহাবিদ্যালয়	বাহিৰত		৬	
৮	বিদ্যুৎ-প্ৰাঃ স্বাস্থ্যসেৱা		১১৭		
৯	গাড়ীৰ সংখ্যা(ট্ৰাক-কাৰ)	ভিতৰত	১		
১০	ৰাজহুৱা পৰিবহণ	বাহিৰত		৬	
১১	ডাকঘৰ	বাহিৰত		৭	
১২	বেংক	বাহিৰত		৭	
১৩	খোৱাপানীৰ উৎস	হেণ্ডপাম্প			
১৪	অংগনবাড়ী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	৩		
১৫	গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়	বাহিৰত			
১৬	ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়				
১৭	আৰক্ষী থানা	বাহিৰত			
১৮	বন লাট অফিচ	বাহিৰত			বোকাখাত
১৯	বন সংমণ্ডল	বাহিৰত	১	১	ভাল
২০	জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়				
২১	বিদ্যুৎ সংযোগ থকা গৃহ				
২২	সামূহিক কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	২		
২৩	মন্দিৰ	ভিতৰত	৭		
২৪	নামঘৰ	ভিতৰত	১		
২৫	নিকট্ৱৰ্তী বজাৰ	বাহিৰত	১	৩	

ওপৰৰ তালিকাৰ পৰা গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনিৰ ক্ষেত্ৰত তলৰ তথ্যখিনি লাভ কৰিব পাৰি—

বস্তুনিষ্ঠ আন্তঃগাঁথনি ঃ অঞ্চলটোৰ জনসাধাৰণে মৌলিক বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনি যেনে প্ৰয়োজনীয় ৰাস্তা, খোৱাপানী, মোবাইল নেটৱৰ্ক আদিৰ পৰা বঞ্চিত হৈ আহিছে।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সুবিধা ঃ শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সুবিধা অতি দুখজনক। ৰাজহুৱা পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ, অঞ্চলটোৰ লোকসকলে যাতায়াতৰ বাবে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় ঃ চৰকাৰী কাৰ্যালয় যেনে আৰক্ষীচকী, গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়, ৰাজহ চক্ৰ, বন লাট কাৰ্যালয় আদিৰ দূৰত্ব বেছি নহয় যদিও বাসস্থান কিম্বা নিকট্ৱৰ্তী অঞ্চলৰ পৰা নিয়মীয়া পৰিবহণৰ সুবিধা তেওঁলোকে লাভ কৰা নাই।

বিত্তীয় অনুষ্ঠান ঃ বিত্তীয় অনুষ্ঠান যেনে বেংক কিম্বা ডাকঘৰ সুবিধাজনক দূৰত্বত অৱস্থিত। বেছিভাগ লোকৰে বেংকৰ একাউণ্টছ বাসস্থানৰ পৰা ২-৪ কিঃমিঃ দূৰত্বত অৱস্থিত ভাৰতীয় ষ্টেট বেংক, ইউ বি আই আৰু ইণ্ডিয়ান বেংকত আছে।

৩.৯ কৃষি/শস্য

গাঁওখনত হোৱা মূল শস্যসমূহ

খাৰিফ শস্য ঃ ধান

ৰবি শস্য ঃ শাক-পাচলি

প্ৰায়ভাগ শস্যই বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। ধানৰ দৰে শস্য উৎপাদনত বেছিভাগ পৰিয়ালেই জড়িত।

প্ৰধান শস্যৰ উৎপাদন আৰু উৎপাদনৰ হাৰ তলত দিয়াৰ দৰে—

ক) ধান ঃ উৎপাদন ১৬০০ কুইণ্টল আৰু উৎপাদনৰ হাৰ ১৫ কুইণ্টল প্ৰতিহেক্টৰ

৩.১০ পশুখাদ্য

গাঁওবাসী পশুখাদ্যৰ বাবে কাষৰীয়া বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁওবাসীৰ বাবে পশুখাদ্যৰ মূল উৎস হৈছে—

ক) বনাঞ্চল

খ) বাৰী-বস্তি

গ) স্থানীয় অঞ্চল

৩.১১ বজাৰ

জনগোষ্ঠীসমূহে সঘনাই অহা-যোৱা কৰা বজাৰসমূহ—

ক) গেলামাল/সুলভ মূল্যৰ দোকান ঃ গাঁৱৰ ভিতৰত

খ) সাপ্তাহিক/অৰ্ধ-সাপ্তাহিক বজাৰ ঃ ৩ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত চাপজুৰি

গ) প্ৰধান বজাৰ ঃ ৫ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত বোকাখাত

৩.১২ পানীৰ উৎস

পানীৰ প্ৰধান উৎসসমূহ হৈছে—

ক) দমকল ঃ ব্যৱহাৰ কৰা মুঠ পৰিয়াল ১৬১টা (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ বাৰমহীয়া)

খ) নদী ঃ ব্যৱহাৰ কৰা মুঠ পৰিয়াল ১৬১টা

৩.১৩ শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গাঁৱৰ শক্তিৰ মূল উৎসসমূহ হৈছে—

ক) কাঠখৰি ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ১৩৪টা। উৎস ঃ বনাঞ্চল।

খ) কেৰাচিন ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ৭৭টা। উৎস ঃ স্থানীয় দোকান।

গ) বিদ্যুৎ শক্তি ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ৫৮টা। উৎস ঃ স্থানীয়।

৩.১৪ আৰ্থ-সামাজিক স্থিতি

সামাজিক গাঁথনি ঃ গাঁওখনত চাহ জনগোষ্ঠীৰ লোকে বাস কৰে। সমাজত কোনো বিশেষ সামাজিক শ্ৰেণী বিভাজন নাই। মহিলাৰ স্থান সন্তোষজনক নহয়।

অৰ্থনৈতিক অৱস্থা ঃ অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁওবাসীৰ বাবে উপাৰ্জনৰ মূল উৎস দুটা হ'ল কৃষি আৰু চাহ বাগানত দিন হাজিৰা। বেছিভাগ পৰিয়ালৰে বাৰ্ষিক আয় ৮৪,০০০ৰ পৰা ১,৪৪,০০০ টকাৰ ভিতৰত। অতিৰিক্ত বিৱৰণ পৰৱৰ্তী শাখাত উপলব্ধ।

৪। জীৱিকা সম্পদৰ সবিশেষ আৰু দুৰ্বলতা প্ৰসংগ

গাঁৱৰ জীৱিকা সম্পদ আৰু এইবোৰৰ সাম্প্ৰতিক অৱস্থা সন্দৰ্ভত ইয়াত আলোচনা কৰা হৈছে। দুৰ্বলতা প্ৰসংগতো ইয়াত বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

৪.১ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণ

বহনক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক (এছ এল এফ) মতে, এখন গাঁৱত জীৱিকাৰ বিকাশৰ বাবে দৰকাৰী পাঁচটা সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ জীৱিকা সম্পদ হৈছে মানৱ সম্পদ, আৰ্থিক সম্পদ, সামাজিক সম্পদ, প্ৰাকৃতিক সম্পদ আৰু বস্তুনিষ্ঠ সম্পদ। এই পাঁচটা সম্পদৰ স্থিতি তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

মানৱ সম্পদ ঃ

বৰভেটা ই ডি চিৰ মুঠ জনসংখ্যা ৬৯৬গৰাকীৰ ৩৪৩গৰাকী পুৰুষ আৰু ৩৫৩গৰাকী মহিলা। মুঠ জনসংখ্যাৰ প্ৰায় ৬৮.২ শতাংশ শিক্ষিত যদিও গৰিষ্ঠসংখ্যকেই মাত্ৰ বিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষাৰে শিক্ষিত। একেদৰে কেইটামান পৰিয়ালহে কলেজীয়া শিক্ষাৰে শিক্ষিত। পৰম্পৰাগতভাৱে, ব্যক্তিসকল কৃষি, বয়ন, কাঠমিস্ত্ৰী আৰু চাহখেতিৰে দক্ষ। গাঁওখনৰ সৰহসংখ্যক মানুহেই চাহ বাগানত কাম কৰে আৰু তেওঁলোক চাহ বাগান-ফেক্টৰী সম্পৰ্কীয় কামত অভিজ্ঞতাপুষ্ট।

সামাজিক সম্পদ ঃ

গাঁওখনত এটা নামঘৰ আৰু সাতটা মন্দিৰ আছে। ইয়াত দুটা যুৱক সংঘ, ১০টা আত্মসহায়ক গোট, এটা মইনা পাৰিজাত, সাংস্কৃতিক আৰু মহিলা সমিতি আছে। ইয়াত তিনিটা অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আৰু এটা সামূহিক সেৱা কেন্দ্ৰ আছে। গাঁওখনত চাৰিগৰাকী শিক্ষক, দুগৰাকী পি আৰ আই সদস্য, এগৰাকী ৰাজনৈতিক নেতা আৰু এগৰাকী গাঁওবুঢ়া। পৰম্পৰাগত আৰু সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰত জনগোষ্ঠীটো যথেষ্ট চহকী। ঝুমুৰ, এক পৰম্পৰাগত নৃত্যশৈলী চাহ জনগোষ্ঠীটোৱে ব্যাপকভাৱে চৰ্চা কৰে।

প্ৰাকৃতিক সম্পদ ঃ

বৰভেটা গাঁও গোলাঘাট জিলাত অৱস্থিত। গাঁওখনৰ নিকট্ৱৰ্তী অৰণ্য ডোলামাৰা এক কিঃমিঃ দূৰত্বত অৱস্থিত। চিৰ প্ৰৱহমান নৈ ডিফলুও গাঁওখনৰ পৰা এক কিঃমঃ দূৰত্বত অৱস্থিত। প্ৰায় ৮০০ বিঘা মাটি কৃষিভূমি। শামুকভাঙা, ঘনচিৰিকা, মইনা আৰু ভাটৌ হ'ল অঞ্চলটোৰ পোৱা সাধাৰণ চৰাই। বনৰীয়া জন্তুপৰ ভিতৰত হাতী, বনৰীয়া গাহৰি আৰু বান্দৰ প্ৰধান। অঞ্চলটোৰ বাতাৱৰণ আৰু মাটিৰ গুমাগুণ চাহখেতিৰ বাবে উপযুক্ত।

বস্তুনিষ্ঠ সম্পদ ঃ

গাঁওখনত দুখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আৰু তিনিটা অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আছে। ইয়াত দুটা সামূহিক প্ৰেক্ষাগৃহ আছে। ইয়াত সাত কিঃমিঃ দূৰত্বত বাছ আস্থান আৰু বন সংমণ্ডল কাৰ্যালয় একোটাকৈ আছে। প্ৰায় ১১৭টা পৰিয়ালত বিদ্যুৎ সংযোগৰ ব্যৱস্থা আছে। গাঁওখনত ৫খন বাহন আছে। মুখ্য পথটো গাঁওখনৰ ৩ কিঃমিঃ বাহিৰেৰে গৈছে। গাঁওখনৰ ভিতৰৰ পথসমূহৰ পৰিসীমা প্ৰায় ৫ কিঃমিঃ। গাঁওখনৰ পৰা ২ কিঃমিঃ নিলগত এখন উদ্যান আৰু ১ কিঃমিঃত এখন নাৰ্ছাৰী আছে।

বিত্তীয় সম্পদ ঃ

প্ৰায় ৫০০ ব্যক্তিৰ বেংক একাউন্টছৰ বিপৰীতে ১০গৰাকীয়ে বেংক ঋণ লাভ কৰিছে। কোনো ব্যক্তিৰে কৃষি বা স্বাস্থ্য বীমা নাই। কিছুসংখ্যক মহিলা আত্মসহায়ক গোটৰ সদস্য আৰু তেওঁলোকে যৌথভাৱে কাম কৰি ইগৰাকীয়ে সিগৰাকীক ঋণৰ জৰিয়তে আৰ্থিক সাহায্য আগবঢ়োৱাৰ লগতে গাহৰি, ছাগলী পালন আদিৰ দৰে অৰ্থনৈতিক ক্ৰিয়া-কলাপত জড়িত হৈ আছে।

৪.২ জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্চভূজ

গাঁওখনত উপলব্ধ ৫ প্ৰকাৰৰ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত এটা জীৱিকা-পঞ্চভূজ তৈয়াৰ কৰা হয়। জীৱিকা-পঞ্চভূজটো ভাৰসাম্যহীন আৰু উপযুক্ত জীৱিকাৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰি ইয়াৰ দূৰত্ব কমাব পাৰি। এই বিষয়ে পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত আলোচনা কৰা হৈছে।

৪.৩ দুৰ্বলতা প্ৰসংগ বিশ্লেষণ ঃ

মে’, জুন, জুলাই আৰু আগষ্ট মাহত অঞ্চলটোত মেলেৰিয়া ৰোগ তেনেই সাধাৰণ। আনহাতে, ছেপ্টেম্বৰ, অক্টোবৰ আৰু নৱেম্বৰ মাহত খেতিপথাৰত কীট-পতংগৰ আক্ৰমণো তেনেই সাধাৰণ ঘটনা। বনৰীয়া জন্তু যেনে হাতী আৰু বনগাহৰিয়ে ২০১৩, ২০১৪, ২০১৫ চনত একেৰাহে তিনিবছৰ প্ৰায় ৬০০ বিঘাৰো অধিক কৃষিভূমি নষ্ট কৰিছিল। গাঁওবাসীয়ে কিন্তু শস্য বিনষ্ট আৰু জীৱন হানিৰ বাবে কোনো ক্ষতিপূৰণ নাপালে।

৪.৪ ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী ব্যৱহাৰিক দিশৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি তৈয়াৰ কৰা হয়। কিয়নো বানপানী, বন্যজন্তুৰ উপদ্ৰৱ আদিৰ কাৰণে শস্য সংস্থাপন আৰু পাব পৰা প্ৰতিবন্ধকতাসমূহৰ ওপৰত গাঁওবাসীয়ে লাভ কৰা বাস্তৱিক অভিজ্ঞতা অনুযায়ী এই দিনপঞ্জী তৈয়াৰ কৰা হয়।

ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী, বৰভেটা ই ডি চি

<table>
<tr><th>মাহ</th><th>জানু</th><th>ফেব্ৰু</th><th>মাৰ্চ</th><th>এপ্ৰিল</th><th>মে’</th><th>জুন</th><th>জুলাই</th><th>আগষ্ট</th><th>ছেপ্টে</th><th>অক্টো</th><th>নৱে</th><th>ডিচে</th></tr>
<tr><td rowspan="4">শস্য</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="6">ধান (শালি)</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="12">চাহ</td></tr>
<tr><td colspan="5">ৰবি শস্য (শাক-পাচলি)</td><td></td><td></td><td></td><td colspan="4">ৰবি শস্য</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="2">বানপানী (নিয়মীয়া)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">তাণ্ডৱ (বানপানী আৰু জন্তুৰ উপদ্ৰৱ)</td><td></td><td colspan="10">হাতী</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">বনগাহৰি</td><td></td><td></td><td></td><td colspan="4">বনগাহৰি</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td colspan="7">ম’হ</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">পহু</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="5">পহু</td></tr>
</table>

শালিধান জুন-নৱেম্বৰ আৰু ৰবিশস্য অক্টোবৰৰ পৰা জানুৱাৰীলৈ ৰোপণ কৰা হয়। চাহগছ ৰোপণৰ সময় এপ্ৰিল-মে’ মাহৰ পৰা। ৰবিশস্য যেনে শাক-পাচলি আৰু তৈলবীজ শৰৎকালৰ পৰা শীতকালৰ আৰম্ভণিলৈ কৰা হয়।

অঞ্চলটো নিয়মীয়াভাৱে জুন-জুলাই মাহত বানপানীত আক্ৰান্ত হৈ থাকে। বহুতো দ ঠাই দীৰ্ঘ সময় ধৰি পানীৰে পূৰ্ণ হৈ থাকে। বনৰীয়া হাতী আৰু বনগাহৰিৰ উপদ্ৰৱো এটা সাধাৰণ ঘটনা। ধান পকিবৰ সময়ত হাতী আৰু বনগাহৰিৰ দ্বাৰা শস্যসমূহ অনিষ্ট হোৱাটো নিত্য নৈমিত্তিক ঘটনা।

৫। সাম্প্ৰতিক পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ পেলোৱা অন্য কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা আৰু ৰূপায়ণ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে ইয়াত আলোচনা কৰা হ'ব। তাৰ ভিতৰত প্ৰধান হৈছে ৰাজ্যৰ বনাঞ্চলত বন আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সামগ্ৰিক কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত এই পৰিকল্পনাক কোৱা হয় ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা আৰু ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ইয়াক কোৱা হয় বাঘ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা। তদুপৰি, অন্য কিছু আঁচনি অছে যেনে জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা (টি এছ পি) আৰু অনুসূচিত জাতি পৰিকল্পনা (এছ চি পি), যিবোৰ বন বিভাগৰ জৰিয়তে বনগাঁওসমূহত ৰূপায়ণ কৰা হয়। অন্য কিছু বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰে। এই বিভাগবোৰে প্ৰায়ে বনগাঁওসমূহত আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ প্ৰণয়ন কৰাৰ পাছত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা আৰম্ভ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিসমূহ স্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে কিছু কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা চক্ৰ স্থাপনৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। তদুপৰি, ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত, ২০১৪ত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ ওপৰত জোৰ দিয়া হৈছিল আৰু ইয়াৰ বাবে সবিশেষ নীতি-নিৰ্দেশনাও প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেতৰ আধাৰত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি ঃ

১৯৯৫-৯৬ চনত ভাৰত চৰকাৰে পঞ্চবাৰ্ষিক পাইলট প্ৰজেক্ট হিচাপে ৭টা সংৰক্ষিত অঞ্চলত যেনে বাক্সা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, পালামৌ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, ৰান্থামব'ৰ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, গিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, পেঞ্চ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, নাগৰহ'ল ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু পেৰিয়াৰ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ভাৰত পাৰিপাৰ্শ্বিক উন্নয়ন প্ৰকল্প (IEDP, আই ই ডি পি) ৰূপায়ণৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। ইয়াৰ উদ্দেশ্য আছিল অংশগ্ৰহণমূলক সংৰক্ষণ মডেলৰ কাৰ্যকৰিতা পৰীক্ষা কৰা। আই ই ডি পিয়ে পৰিৱেশ উন্নয়নক স্থানীয় মানুহৰ ওপৰত সংৰক্ষিত এলেকাৰ প্ৰভাৱ আৰু সংৰক্ষিত এলেকাৰ ওপৰত স্থানীয় মানুহৰ প্ৰভাৱ বিবেচনা কৰি জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ লক্ষ্য হিচাপে লোৱাত গুৰুত্ব দিছিল। মুঠতে আই ই ডি পি ভাৰতত এটা অন্যতম গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰকল্প। এক অভিলাষী কাৰ্যসূচী হিচাপে আৰম্ভ কৰা আই ই ডি পি ৰাইজৰ সমালোচনাৰ সন্মুখীন হয়, ৰূপায়ণত পদে পদে বাধা আহি পৰে। শেষত ইয়াৰ পৰা কিছু ব্যতিক্ৰমী ফল পোৱা যায় (ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প, ভাৰত, ২০০৪)।

সম্প্ৰতি পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল এফ ডি এৰ অধীনত ৩৩টা পঞ্জীকৃত ই ডি চি আৰু নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল এফ ডি এৰ অধীনত ২৮টা পঞ্জীকৃত ই ডি চি আছে। তদুপৰি, পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল এফ ডি এ আৰু নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল এফ ডি এত ক্ৰমে ৪০টা আৰু ১০টা ই ডি চি স্থাপনৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে। কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ দক্ষিণ আৰু উত্তৰ দিশৰ সীমামূৰীয়া সকলো গাঁৱতে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি স্থাপন কৰা হ'ব। অৱশিষ্ট ই ডি চিসমূহ পঞ্জীভুক্ত হোৱাৰ পাছত সকলো ই ডি চিৰ প্ৰতিনিধিক লৈ এটা মহাসংঘ (কনফেডাৰেচন) তৈয়াৰ কৰা হ'ব। প্ৰতিখন গাঁৱত ভিন্ন আয় আহৰণৰ বাবে আত্মসহায়ক গোট খোলা হ'ব। সীমামূৰীয়া গাঁৱৰ বিদ্যালয়ত থকা নেচনেল গ্ৰীণ ক'ৰ্প্ছৰ অধীনস্থ বৰ্তমানৰ ইক'-ক্লাববোৰ প্ৰকৃতি সংঘলৈ পৰ্যৱশিত কৰা হ'ব। য'ত ইক'-ক্লাব নাই তাত নতুনকৈ স্থাপন কৰা হ'ব। পৰিৱেশ আৰু ইয়াৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত মানুহক শিক্ষা দিবলৈ স্বতন্ত্ৰভাৱে গঠিত প্ৰতিষ্ঠান আৰু সংগঠনবোৰকো প্ৰকৃতি সংঘত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হ'ব।

গ্ৰাম্য ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে জীৱিকা সহায়ক পদক্ষেপ ঃ

বনাঞ্চলৰ সীমামূৰীয়া গাঁও আৰু বনগাঁওসমূহত স্থানীয় এন জি অ' আৰু প্ৰতিষ্ঠানৰ সহায়ত কাৰ্যকৰী পি আৰ এ অনুশীলন আৰু আৰ্থ-সামাজিক জৰীপ কৰা হয় যাতে গাঁওবোৰৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা কৰিব পৰা যায়। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ সহায়ত আয় উদ্ভাৱন কাৰ্যসূচী (আই জি এ)ৰ জৰিয়তে গাঁওবাসীৰ জীৱিকাত সমৰ্থন আগবঢ়োৱা হয়।

তলত উল্লিখিত উদ্দেশ্যৰে কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হয়—

— কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান কৰ্তৃপক্ষ আৰু ৰাইজৰ মাজত এটা মধুৰ সম্পৰ্ক গঢ়ি তোলা। ই চোৰাং চিকাৰী আৰু দুৰ্বৃত্তক প্ৰতিহত কৰাত থকা বাধা দূৰ কৰিব।

— উদ্যানখনৰ সম্পদ সংৰক্ষণ আৰু উদ্যানৰ উদ্দেশ্য সিদ্ধি হোৱাত স্থানীয় ৰাইজৰ সহযোগিতা লাভ কৰাৰ বাবে সংৰক্ষিত এলেকা ব্যৱস্থাপনাৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰা।

— কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ বাবে কাৰ্যকৰী অংশগ্ৰহণমূলক সংৰক্ষণ মডেল প্ৰস্তুতেৰে পৰিৱেশ উন্নয়নত কাৰ্যকৰী আৰু সৰ্বাংগীণ সহায় আগবঢ়োৱা।

পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে নিৰ্দিষ্ট বিষয়ৰ সমস্যা সমাধান—

১) বিকল্প জীৱিকা কৌশল

২) জীৱন ধাৰণৰ মান উন্নয়ন

৩) মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত দূৰীকৰণ

৪) জনগোষ্ঠীৰ উন্নয়নমূলক কাম

৫) পৰিৱেশ-পৰ্যটনৰ সহায়ত সংৰক্ষিত এলেকাৰ সম্পদ নষ্ট নকৰাকৈ ব্যৱহাৰ

৬) বনজ সম্পদৰ ওপৰত গাঁওবাসীৰ নিৰ্ভৰশীলতা

৭) বনজ সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ

পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যসূচী কাৰ্যকৰীকৰণৰ বিস্তৃত কৌশল—

১) অংশগ্ৰহণকাৰী ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত আৰু পৰিৱেশ-উন্নয়নৰ বাবে ৰূপায়ণ খৰচৰ ব্যৱস্থা কৰা।

২) গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যসূচীলৈ সহায় আগবঢ়োৱা, যাৰ জৰিয়তে উদ্যান কৰ্তৃপক্ষৰ সংৰক্ষণ পদক্ষেপত গাঁওবাসীয়ে উল্লেখনীয় ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব।

৩) পৰিৱেশ-উন্নয়ন পদক্ষেপবোৰ ৰূপায়ণ কৰা, যিয়ে সংৰক্ষিত এলেকাৰ সংৰক্ষণ আৰু সুৰক্ষা, বিকল্প জীৱিকা আৰু সম্পদ ব্যৱহাৰত উৎসাহিত কৰে।

অন্যান্য পদক্ষেপবোৰ—

* গাঁও ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে জীৱিকা সমৰ্থন পদক্ষেপ

* **ই ডি চি জীৱিকা সমৰ্থন পদক্ষেপ ঃ**

* মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত নিৰ্মূল

* গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যসূচী ঃ

— প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ)

— আয় উদ্ভাৱন কাৰ্যসূচী (আই জি এ)

* মানৱ সম্পদ উন্নয়ন/দক্ষতা সৃষ্টি পৰিকল্পনা

* পৰিৱেশ পৰ্যটন কাৰ্যসূচী

নিৰীক্ষণ আৰু মূল্যায়ন

ই ডি চিৰ পৰা আশা কৰা প্ৰতিশ্ৰুতি ঃ

১) বেদখল, অবৈধ বনজুই, অবৈধভাৱে গছকটা, অবৈধভাৱে কাঠ ভিন্ন বনজ সম্পদ আহৰণ আদিৰ ফলত বন্যপ্ৰাণীৰ আবাসভূমি নষ্ট নকৰা।

২) সংৰক্ষিত এলেকাত চোৰাং চিকাৰ বা অবৈধ গছকটা বন্ধ কৰা।

৩) অপৰাধ ৰোধ আৰু অপৰাধীক প্ৰতিহত কৰা আৰু তদন্তৰ বাবে চোৰাংচোৰাগিৰি, তথ্য যোগান আৰু অন্যান্য সহায়।

৪) গাঁৱত থকা সকলো মাৰণাস্ত্ৰ পঞ্জীয়নৰ ব্যৱস্থা কৰা।

৫) গাঁৱৰ পশুধনক ১০০ শতাংশ প্ৰতিষেধক দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰা।

৬) বন্যপ্ৰাণীৰ আবাসভূমিৰ ক্ষতি নকৰাকৈ পৰিৱেশ পৰ্যটনত অংশগ্ৰহণ কৰা।

৭) সংৰক্ষিত এলেকাৰ কৰ্তৃপক্ষৰ সৈতে সুহৃদ সম্পৰ্ক বৰ্তাই ৰখা।

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰূপায়ণ কৌশল ঃ সংৰক্ষিত এলেকাৰ ব্যক্তি, এন জি অ' আৰু গাঁওবাসীক লৈ গঠিত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা সমৰ্থক দলে ধাৰাবাহিকভাৱে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰূপায়ণ আৰু বিকাশত গাঁওবাসীক সহায় কৰে। উদ্দেশ্যত উপনীত হ'বৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই নীতি-নিৰ্দেশনা, বিনিয়োগ নীতি, প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী আদি সকলো বিষয়ক সামৰি ল'ব লাগে। সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ মূল এলেকাৰ সীমামূৰীয়া গাঁৱত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা সমিতি শক্তিশালী কৰিব লাগে। অন্য বিভাগৰ সহায়ত বনাঞ্চলৰ সীমামূৰীয়া গাঁৱত গ্ৰামোন্নয়নৰ কাম হাতত ল'ব লাগে। পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যৰ নিৰীক্ষণ আৰু মূল্যায়ন ৰূপায়ণ কৰা এজেন্সীটোৱে নকৰি অন্য এজেন্সীয়ে কৰিব লাগে। স্থানীয় এন জি অ', প্ৰতিষ্ঠান, বিশ্ববিদ্যালয়ক চলি থকা কামৰ মূল্যয়নৰ দায়িত্ব দিব পাৰে। সকলো পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যসূচীৰ নিজস্ব নিৰীক্ষণ আৰু মূল্যায়ন পদ্ধতি থাকিব লাগে, যাতে সময়মতে পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰি কামৰ অগ্ৰগতিক নিৰ্দিষ্ট দিশত নিব পাৰে।

৫.৩ অতীতৰ বন উন্নয়ন পদক্ষেপ

৫.৪ অন্য বিভাগৰ আঁচনি

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি
কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭ লৈ)

অধ্যায় - দুই

৬। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

৬.১ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য

এখন গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা হৈছে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা, যি প্ৰয়োজন নিৰ্ভৰ আৰু স্থানভিত্তিক উপলব্ধ সম্পদৰ লগত খাপ খোৱা। যিহেতু পৰিকল্পনাৰ গোটটো সৰু, সেয়ে ইয়াক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা কোৱা হয়। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই দুটা উদ্দেশ্য পূৰণ কৰাৰ চেষ্টা কৰে—

১) জীৱিকা উন্নত কৰা

২) জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ সমতা ৰক্ষা কৰা

ভাৰত চৰকাৰে আৰম্ভ কৰা যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা ব্যৱস্থাৰ এৰিব নোৱাৰা অংশ হৈ পৰিছে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা। এইক্ষেত্ৰত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা হৈছে জনসমষ্টিৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণত প্ৰস্তুত এক সাধাৰণ নথি। এনে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ একক হৈছে জনগোষ্ঠী (গাঁও)। এই নথিৰ লক্ষ্য হৈছে স্থানীয় বনজ সম্পদৰ সৈতে স্থানীয় প্ৰয়োজন আৰু বন বিভাগৰ কাৰ্যসূচীৰ সংযোগ কৰা। জে এফ এম নিৰ্দেশনা, ২০০০ৰ মতে, বন বিষয়া আৰু জে এফ এম চিয়ে গাঁৱত পি আৰ এ অনুশীলন কৰাৰ পিছত এখন ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগে। জে এফ এম চি/ই ডি চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এক কৰি বন বিভাগৰ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগে।

বৰ্তমানৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা পুৰুষ আৰু মহিলাকে ধৰি জনগোষ্ঠীৰ সকলো সদস্যই লগ হৈ প্ৰস্তুত কৰিছে। এই নথি ২০১৬ চনৰ মে' মাহত জনগোষ্ঠী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন)ৰ সদস্যৰ দ্বাৰা কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যাংকন (পি আৰ এ)ৰ ফলাফল।

তাৰপাছত লোৱা বিভিন্ন পদক্ষেপবোৰ তলত সংক্ষিপ্তভাৱে উল্লেখ কৰা হ'ল—

ক) ২০১৬ চনৰ মে' মাহত জনসমষ্টিৰ বৈঠক অনুষ্ঠিত কৰা হয়। প্ৰকল্পৰ উদ্দেশ্য সন্দৰ্ভত আলোচনা আৰু জনসমষ্টিৰ প্ৰয়োজনীয় তথ্য যোগাৰ কৰিবৰ বাবে এই বৈঠক অনুষ্ঠিত কৰা হয়।

খ) জনসমষ্টিৰ সবিশেষ তথ্য আৰু ইয়াৰ পূৰ্বসূত্ৰ উপলব্ধ আৰ্হিৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা।

গ) তাৰপাছত জনসমষ্টিৰে হোৱা বৈঠকত সংগ্ৰহ কৰা তথ্যৰ শুদ্ধতা পৰীক্ষা কৰা হয়।

ঘ) জনসমষ্টিৰ অংশগ্ৰহণ আৰু প্ৰতিক্ৰিয়া অনুসৰি কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা।

ঙ) প্ৰকল্পৰ নিৰ্দেশনাৰ ভিত্তিত আৰ জি ভি এনে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা সংকলন কৰিছে। নথিখিনি ২০১৬ৰ জুলাইত উপস্থাপন কৰিব পৰাকৈ আলোচনা আৰু চূড়ান্ত কৰা হৈছে।

৬.২ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সম্পদ পুনৰীক্ষণ, দক্ষতা পুনৰীক্ষণ, জীৱিকা সম্পদ মেপিং আৰু দুৰ্বলতা পুনৰীক্ষণৰ ভিত্তিত উদ্দেশ্যধৰ্মী গোট আলোচনা, পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁও পৰ্যায়ৰ আৰু পৰিয়াল পৰ্যায়ৰ জৰীপৰ জৰিয়তে প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ, ব্যৱধান বিশ্লেষণ আৰু সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা বিশ্লেষণ কৰা হয়। এই বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা, জীৱিকা, গাঁও উন্নয়ন কৌশল আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা ই ডি চিৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰা হয়।

প্ৰশিক্ষণ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ

ক) দক্ষতা গঠন ঃ বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য, বহনক্ষম বিকাশ, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন, লিংগ বিষয়, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ, ভূমি আৰু পানী সংৰক্ষণ, বানৰ ব্যৱস্থাপনা সন্দৰ্ভত নিয়মীয়া সজাগতা কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জনসমষ্টিৰ দক্ষতা বিকাশ কৰা হয়। গাঁও উন্নয়নৰ বাবে কৰা কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত তেনে এক পদ্ধতিৰ প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে।

খ) দক্ষতা উন্নয়ন ঃ জীৱিকা উন্নয়নৰ বাবে কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত দিয়া প্ৰস্তাৱমতে জীৱিকাৰ মান উন্নয়নৰ বাবে জীৱিকাৰ দক্ষতাৰ নিয়মীয়া পুনৰীক্ষণ আৰু যন্ত্ৰপাতি ব্যৱহাৰৰ বিশেষ প্ৰশিক্ষণ নিয়মীয়াকৈ দিব লাগে।

ব্যৱধান বিশ্লেষণ ঃ

ক) দুৰ্বল আন্তঃগাঁথনি

খ) দুৰ্বল যোগাযোগ ব্যৱস্থা

গ) উপযুক্ত আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ

ঘ) পানী আৰু অনাময় ব্যৱস্থাৰ দুৰ্বলতা

ঙ) খোৱাপানীৰ সমস্যা

চ) বান প্ৰতিৰোধৰ ব্যৱস্থা নাই

ছ) হাতীৰ উপদ্ৰৱৰ পৰা ৰক্ষাৰ বিজ্ঞানসন্মত ব্যৱস্থা নাই

৬.৩ সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) বিশ্লেষণ

জনসমষ্টিৰ পুৰুষ আৰু মহিলা সদস্যৰ অংশগ্ৰহণেৰে অংশগ্ৰহণমূলক দৃষ্টিভংগীৰে এছ ডব্লিউ অ' টি বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

সবলতা

১) কৃষিৰ কাৰণে সাৰুৱা ভূমি

২) পৰম্পৰাগত দক্ষতা শক্তি

৩) চহকী প্ৰাকৃতিক সম্পদ

দুৰ্বলতা

১) দুৰ্বল যোগাযোগ সুবিধা

২) দুৰ্বল আন্তঃগাঁথনিৰ সুবিধা

৩) অসম্পূৰ্ণ আনুষ্ঠানিক শিক্ষা

সুযোগ

১) পৰিৱেশ-পৰ্যটন

২) বয়ন সম্প্ৰসাৰণ

৩) গাহৰি পালন

শংকা

১) বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ (হাতী, বনগাহৰি, পহু)

২) বজাৰৰ মূল্যবৃদ্ধি

৩) পৰম্পৰাগত সামাজিক সংকীৰ্ণতা

৪) মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত

৬.৪ অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যাংকন (PRA) অনুশীলন

গুৱাহাটীৰ আৰ জি ভি এনৰ দলে বৰভেটা গাঁৱত পি আৰ এ অনুশীলন কৰে। তাৰ বিৱৰণ এনেধৰণৰ ঃ

তাৰিখ ঃ ২৬-০৫-২০১৬

স্থান ঃ বৰভেটা

উপস্থিতিৰ সংখ্যা ঃ ৭০

উপস্থিতি ঃ ই ডি চি কাৰ্যালয় সহায়ক, গাঁওবুঢ়া, ৰাইজ, বন বিভাগৰ লোক

পৰিশিষ্ট VI (ক)ৰ পৰা VI (ঘ) লৈ পি আৰ এৰ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।

অংশগ্ৰহণমূলক মেপিং কৰাৰ আগতে সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী গাঁও পৰ্যায়ত কৰা হয়। সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচীৰ সময়ত সামৰি লোৱা বিষয়সমূহ—

১) অংশগ্ৰহণমূলক পৰিকল্পনা

২) অংশগ্ৰহণমূলক উপায় আৰু পদ্ধতি

৩) ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব আৰু ই ডি চি/ জে এফ এম চিৰ ভূমিকা

৪) পৰিৱেশ সম্পৰ্কীয় বিষয়

৫) জলবায়ু পৰিৱৰ্তন আৰু জলবায়ু ভিন্নতা

৬) পৰিৱেশতান্ত্ৰিক ভাৰসাম্য আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ব্যৱস্থাপনা (পৰম্পৰাগত আৰু বিজ্ঞানসন্মত)

৭) বহনক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক

৮) জীৱিকা সম্পদ-পঞ্চভূজ আৰু সামাজিক সম্পদৰ গুৰুত্ব

৯) ক্লাষ্টাৰ আৰু আত্মসহায়ক গোট গঠন, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ

১০) বিপণন আৰু মূল্য সংযোজন

১১) উন্নয়ন কাৰ্যসূচী আৰু পৰিৱেশ আৰু পৰিৱেশতান্ত্ৰিক ভাৰসাম্যতাৰ সৈতে ইয়াৰ সম্পৰ্ক

১২) লিংগ সম্পৰ্কীয় বিষয় আৰু লিংগ সমতা

নিৰীক্ষণ ঃ আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত ৰাইজে সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰে। তাত তলত উল্লিখিত কথাবোৰ উন্মোচিত হয়—

* উপস্থিত ৰাইজে কয় যে ধন আৰু প্ৰকল্পৰ অভাৱত পূৰ্বে ই ডি চি/জে এফ এম চিসমূহ বেছি সক্ৰিয় নাছিল।

* অতীতত ই ডি চি/জে এফ এম চিত সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী খুব কম আছিল।

* ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব তেওঁলোকে উপলব্ধি কৰিছে আৰু ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুতৰ সময়ত তেওঁলোকে যথেষ্ট সমৰ্থন আৰু সহযোগ কৰিছে।

* প্ৰথমবাৰৰ বাবে এ পি বি এফ চিৰ অধীনত এন জি অ'বোৰে ৰাইজৰ সৈতে মত বিনিময় কৰে আৰু সজাগতা সৃষ্টিত দিক্‌দৰ্শন কৰে। এই সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কেৱল প্ৰকল্পটো সন্দৰ্ভতে নহয়, বিকাশ আৰু উন্নয়নত পাৰিৱেশিক আৰু পৰিৱেশতান্ত্ৰিক বিষয় সামৰি উন্নয়নমূলক ইচ্ছু সন্দৰ্ভতো কৰা হয়।

* পৰিৱেশ, বন আৰু কীটনাশক, পশুধন ব্যৱস্থাপনা আদি জীৱিকা সম্পৰ্কীয় বিষয়ত ৰাইজৰ ভাল প্ৰজ্ঞা আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।

* তেওঁলোকে জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ ওপৰত আৰু কৃষি আৰু স্বাস্থ্যৰ ওপৰত পৰা ইয়াৰ বিৰূপ প্ৰভাৱৰ ওপৰত শংকা প্ৰকাশ কৰে।

* কাষৰীয়া বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰে জলবায়ু পৰিৱৰ্তন ৰোধ কৰিবলৈ ৰাইজৰ আগ্ৰহ পৰিলক্ষিত হয়।

ৰাইজৰ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ ঃ পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁৱৰ ৰাইজ, ই ডি চিৰ সদস্য, বনকৰ্মী আৰু সংশ্লিষ্টসকলৰ সৈতে আলোচনাৰ ভিত্তিত ই ডি চিৰ বাবে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। মানুহৰ প্ৰয়োজন দুভাগত ভগাব পাৰি—

১) গঠনাত্মক প্ৰয়োজন

২) অগঠনাত্মক প্ৰয়োজন

এই পৰিৱৰ্তনবোৰ হ্ৰস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন প্ৰয়োজন হিচাপে ভাগ কৰিব পাৰি। ইয়াৰ প্ৰয়োজনৰ সবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত দিয়া হৈছে।

মানুহৰ গঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ জীৱিকা উৎকৰ্ষসাধনৰ লগত প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ সম্পৰ্ক আছে। তাৰ ভিতৰত বাট-পথ, বিদ্যালয়, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান, পানী টেংক, কুঁৱা আদি আন্তঃগাঁথনি, শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, ৰাজহুৱা সভাগৃহ নিৰ্মাণ, প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদি বিষয় জড়িত আছে।

অগঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ ভিতৰত দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, পশু চিকিৎসা সেৱা, স্বাস্থ্য সেৱা, ভ্ৰাম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, গাঁৱৰ বিদ্যালয়ত প্ৰয়োজনীয় শিক্ষক, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ প্ৰশিক্ষণ আৰু সজাগতাৰ জৰিয়তে দক্ষতা গঢ়া, আত্মসহায়ক গোট আ ৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, কেঁচা সামগ্ৰীৰ ব্যৱস্থা, ই ডি চিৰ কাৰণে অহা উন্নয়নৰ ধন/ৰাজহুৱা ধন পৰিচালনা, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীত মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰৰ সৈতে সংযোগকৰণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত।

৭) গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

হ্ৰস্বকালীন-দীৰ্ঘকালীন আৰু গঠনাত্মক-অগঠনাত্মক গাঁও উন্নয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গাঁওবাসী, ই ডি চিৰ সদস্য, বনকৰ্মী আৰু ই ডি চিৰ সদস্য সচিবৰ সৈতে আলোচনাৰ ভিত্তিত গাঁও উন্নয়ন প্ৰকল্প তৈয়াৰ কৰা হৈছে। সামূহিক উন্নয়নৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা পদক্ষেপসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ—

১) কাৰ্বি পাহাৰৰ পৰা নামি অহা বনৰীয়া হাতীৰ জাকে অঞ্চলটোত নিয়মিতভাৱে উপদ্ৰৱ সৃষ্টি কৰি আহিছে। যদি কাৰ্বি পাহাৰৰ সীমান্ত অঞ্চলত সমান্তৰালভাৱে পুখুৰী খান্দিব পৰা যায় তেতিয়া হ'লে হাতীৰ আগমন ৰোধ কৰিব পৰা যাব আৰু এই পুখুৰীসমূহ গাঁওবাসীয়ে মৎস্য উৎপাদনৰ কামতো ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিব।

২) গাঁওখনৰ মাটিভাগ চাহখেতিৰ বাবে উপযোগী আৰু সৰহসংখ্যক গাঁওবাসী পৰম্পৰাগত চাহখেতিৰ লগত জড়িত। সেয়েহে জৈৱিক চাহখেতিৰ ওপৰত উপযুক্ত প্ৰশিক্ষণ আৰু সৰু চাহ উৎপাদন গোট স্থাপনৰ জৰিয়তে গাঁওবাসীক অধিক উপাৰ্জনক্ষম কৰি তুলিব পৰা যাব।

৩) গাঁৱৰ মধ্য স্থানত অৱস্থিত ৰৰভেটা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়খনত এটা পুথিভঁৰাল স্থাপন কৰি তাত কিতাপ, বাতৰিকাকত, আলোচনী আদিৰ পৰ্যাপ্ত ব্যৱস্থা কৰিলে গাঁওখনৰ শিক্ষাৰ্থীসকলৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ হ'ব।

৪) গাঁওখনৰ বেছিভাগ পৰিয়ালৰে প্ৰকৃত খোৱাপানীৰ ব্যৱস্থা নাই। আনহাতে, লো আৰু আন কেতবোৰ অশুদ্ধি দ্ৰব্য পানীৰ লগত মিহলি হৈ থকাৰ বাবে গাঁওবাসীৰ স্বাস্থ্যৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুতৰ সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিছে। সেয়েহে তাৎক্ষণিকভাৱে পানীৰ গুণাগুণ পৰীক্ষাৰ লগতে বিশুদ্ধ খোৱাপানীৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

৫) অনাময় ব্যৱস্থাৰ পুতৌজনক অৱস্থাৰ বাবে গাঁওবাসীৰ স্বাস্থ্যজনিত সমস্যাৰ সৃষ্টি হৈছে। বিভাগীয় কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা ছেনিটাৰী লেট্ৰিনৰ বিশেষ আঁচনিৰ ব্যৱস্থা কৰিলে গাঁওবাসীৰ স্বাস্থ্যৰ মান উন্নয়ন কৰিব পৰা যাব।

৬) সামূহিক প্ৰেক্ষাগৃহ গাঁওবাসীৰ বাবে আন এটা অতিকে জৰুৰী প্ৰয়োজনীয়তা। বিভিন্ন আনুষ্ঠানিক বা অনানুষ্ঠানিক কাৰ্যকলাপ ইয়াত সুকলমে অনুষ্ঠিত আৰু পৰিচালনা কৰিব পৰা যায়।

৭) শোচনীয় বাট-পথে গাঁওবাসীৰ যাতায়াতত আহুকালৰ সৃষ্টি কৰি আহিছে। সেয়েহে প্ৰায় ৬ কিঃমিঃ দৈৰ্ঘ্যৰ স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ আৰু বজাৰ সংযোগী গাঁৱৰ ৰাস্তাসমূহ উন্নত কৰিব লাগে।

এইবোৰৰ উপৰি গাঁওবাসীয়ে গাঁওখনৰ উন্নয়নৰ বাবে প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ) লোৱাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। এই ই পি এত অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন আৰু দক্ষতা উন্নয়ন আৰু দুয়োটাৰে পোনপটীয়া সংযোগ থাকিব।

৭.১ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক (Entry Point Activity Rank)

স্থানাংক	স্থানাংক অনুসৰি গাঁৱৰ ই পি এ	সবিশেষ
১	কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণ	ভিতৰ-বাহিৰ স্থানত
২	মোবাইল মেৰামতি কেন্দ্ৰ	ভিতৰ-বাহিৰ স্থানত
৩	বয়ন কেন্দ্ৰ স্থাপন	অৱস্থান ৪
৪	পশুধন যোগান ধৰা	নিৰ্বাচিত পৰিয়ালক জাৰ্চী গাই যোগান ধৰা
৫	গাড়ী চালনাৰ প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান	নিৰ্বাচিত লোকক গাড়ী চালনাৰ প্ৰশিক্ষণ দিয়া

Divisional Forest Officer
-cum, FIU APFBC Society
E.A.W.L. Division, Bokakhat

৮। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

৮.১ স্থানাংক

জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক

ক) কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণ

খ) কৃষি

গ) বয়ন

ঘ) গাহৰি পালন

ঙ) কাঠমিস্ত্ৰী

চ) ছাগলী পালন

৮.২ জীৱিকাৰ সুবিধা

জীৱিকাৰ সুবিধা তলত দিয়াৰ দৰে চিনাক্ত কৰিব পাৰি—

ক) কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

খ) কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণ

গ) পশুধন

ঘ) কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (NTFP)

ঙ) দক্ষতা বিকাশ

চ) ঋণ প্ৰদান

৮.৩ কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

প্ৰতিবন্ধকতা ঃ

ক) জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ অভাৱ

খ) বেয়া পথ আৰু বজাৰ সংযোগ সুবিধা

গ) বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ আৰু কীট-পতংগৰ আক্ৰমণ

সুবিধাসমূহ ঃ

ক) জৈৱিক চাহৰ বাবে উপযুক্ত অঞ্চল

খ) ধানৰ বাণিজ্যিকীকৰণ

গ) জৈৱিক কৃষি

ঘ) চাহপুলি উৎপাদন

৮.৪ **পশুধন**

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ

ক) ৰোগ

খ) পশু চিকিৎসা সুবিধাৰ অভাৱ

গ) বন্যপ্ৰাণীৰ আক্ৰমণ

মূল সুবিধাসমূহ

ক) দুগ্ধ উৎপাদন

খ) হাঁহ-কুকুৰা পালন

গ) গাহৰি পালন

৮.৫ **কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন** (Non Timber Forest Produce)

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ

ক) কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদনৰ অভাৱ

খ) কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদনৰ ব্যৱহাৰ সন্দৰ্ভত ৰাইজৰ অজ্ঞতা

গ) সংসাধন গোটৰ অভাৱ

মূল সুবিধাসমূহ

ক) বাণিজ্যিক সংসাধন আৰু মূল্য সংযোজনৰ বাবে ফল-মূল ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

খ) কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদনৰ সংৰক্ষণ আৰু বৈধ ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে সজাগতা

৮.৬ **বিশেষ দক্ষতা**

প্ৰধান বাধা হৈছে

ক) দুৰ্বল পৰম্পৰাগত দক্ষতা

খ) নিৰক্ষৰতা

গ) কৃষিৰ বাবে আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতিৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ হৈছে

ক) জৈৱিক চাহ উৎপাদনৰ প্ৰসাৰতা

খ) যুৱ উদ্যমী

গ) দক্ষ অংশকালীন শ্ৰমিক (যুৱ)

পৰামৰ্শমূলক আঁচনি হ'ল বিশেষ দক্ষতা বিকাশ প্ৰশিক্ষণ আঁচনি ৰূপায়ণ।

৮.৭ ঋণ সুবিধা

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ

ক) বেংক ঋণ সহজে উপলব্ধ নোহোৱা

খ) চৰকাৰী বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ অতিমাত্ৰা সুতৰ হাৰ

গ) ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান আৰু চৰকাৰী আঁচনিৰ বিষয়ে জ্ঞান আৰু সজাগতাৰ অভাৱ

মূল সুবিধাসমূহ

ক) আত্মসহায়ক গোট গঠনৰ বাবে উৎসাহ

খ) ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় ব্যৱস্থা আৰু প্ৰতিষ্ঠান সম্পৰ্কে সজাগতাৰ সৃষ্টি

গ) ঋণ ব্যৱস্থাৰ বাবে চৰকাৰী আঁচনি প্ৰণয়ন।

৮.৮ কৌশলগত ব্যৱস্থা

তলৰ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাসমূহৰ বাবে ওপৰৰ পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহক কৌশলগত ব্যৱস্থা হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

ক) কৃষি

খ) বয়ন

গ) গাহৰি পালন

ঘ) কাঠমিস্ত্ৰী

চ) ছাগলী পালন

৮.৯ উপাৰ্জনৰ উৎস সৃষ্টিৰ কাৰ্যসূচী

গাঁওখনত মূল উপাৰ্জনৰ উৎস সৃষ্টিৰ কাৰ্যসূচীসমূহ তলত দিয়া ধৰণে ভাবিব পাৰি—

১) কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণ

২) দুগ্ধ উৎপাদন

৩) গাহৰি পালন

৪) বয়ন

৫) চিলাই আৰু হস্তশিল্প

৮.১০ আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্যসূচী

গাঁওখনৰ আত্মসহায়ক গোটসমূহে তলৰ কাৰ্যসূচীসমূহ গ্ৰহণ কৰিবলৈ আঁচনি প্ৰস্তুত কৰিব পাৰে—

১) বয়ন

২) চিলাই

৩) গাহৰি পালন

৪) হস্তশিল্প

৮.১১ প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ (Exposure Trips)

প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণৰ বাবে তলৰ পৰিকল্পনাসমূহ কৰা হৈছে—

১) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল আৰু ভাৰতৰ অন্য ৰাজ্যৰ নিদৰ্শনমূলক কাম /পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতিৰ পৰিকল্পনা গ্ৰহণ

২) ট্ৰাইফেড (TRIFED)ৰ দ্বাৰা আয়োজিত বিভিন্ন প্ৰদৰ্শনী আৰু ‘সৰস’ (SARAS)ৰ দৰে মেলা আদিত অংশগ্ৰহণ

৮.১২ সংপৃক্তকৰণ

পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি ঃ

ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) — গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে

খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।

গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চয় যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) — পানীৰ উৎস উন্নয়ন সহিতে জলসিঞ্চনৰ কাৰণে

ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)

ঙ) দক্ষতা বিকাশ যোজনা (Skills Development Schemes)

চ) প্ৰধান মন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা (Prime Minister Ujjwala Yojana)

ছ) এন আৰ এল এম (NRLM)

জ) এন আৰ এইচ এম (NRHM)

ঝ) বাঁহ অভিযান (Bamboo Mission)

ঞ) গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে সঠিক অন্য আঁচনি।

উপৰোক্ত সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।

৯। বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও পৰ্যায়তত পি আৰ এ অনুশীলন কৰাৰ পাছত এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা যুগুত কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য হৈছে বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু একে সময়তে বহনক্ষমভাৱে ৰাইজৰ জীৱিকাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ কৰা।

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ জৰিয়তে চিহ্নিত বনাঞ্চল এলেকাৰ বাহিৰত ৰাজহুৱা আৰু অন্য ভূমিত গছপুলি ৰোপণ কৰা বা কৰাৰ কথা বিবেচনাৰ বাবে পোষকতা কৰিছে।

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ উপৰোক্ত দুই প্ৰকাৰৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থিতিৰ বিষয়ে সংক্ষি প্তভাৱে তলত আলোচনা কৰা হৈছে—

৯.১.১ পূৰ্বৰ বনগাঁও ব্যৱস্থাপনা

গাঁৱত কোনো পদ্ধতিগত বন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি নাছিল। ই পৰম্পৰাগত আৰু থলুৱা জ্ঞানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল আছিল।

৯.১.২ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা প্ৰয়োজন

স্থানীয় ৰাইজৰ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনৰ বাবে বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতা তলৰ তালিকাত দেখুওৱা হ'ল।

তালিকা— **১ (ক) ঃ বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বন উৎপাদনৰ ঘৰুৱা প্ৰয়োজন**

বন উৎপাদনৰ নাম	বৰ্তমান কেনেকৈ প্ৰয়োজন পূৰণ কৰা হৈছে	উৎস
খৰি	বসতিস্থল আৰু বজাৰ	বসতিস্থল আৰু বজাৰ
ঘৰ বনোৱা কাঠ	বসতিস্থল আৰু বজাৰ	বসতিস্থল আৰু বজাৰ
সৰু কাঠ	বসতিস্থল আৰু বজাৰ	বসতিস্থল আৰু বজাৰ
বাঁহ/লাঠি	বসতিস্থল আৰু বজাৰ	বসতিস্থল আৰু বজাৰ
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	বসতিস্থল আৰু বজাৰ	বসতিস্থল আৰু বজাৰ
এন টি এফ পি	বসতিস্থল আৰু বজাৰ	বসতিস্থল আৰু বজাৰ
অন্যান্য		

উৎস ঃ বন বিভাগৰ লোক আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা।

তালিকা— ২ (খ) ঃ বন উৎপাদনৰ মুঠ ঘৰুৱা প্ৰয়োজন— বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পৰিয়ালসমূহৰ

বন উৎপাদনৰ নাম	পৰিয়ালৰ প্ৰয়োজন (কিলো প্ৰতিবছৰ)	মন্তব্য
খৰি	৭৪৪৬০০	
ঘৰ বনোৱা কাঠ		
সৰু কাঠ		
বাঁহ/লাঠি		
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	১১৮৮০৭৫	
এন টি এফ পি		
অন্যান্য		

৯.২ বন সুৰক্ষা বিষয়

৯.২.১ সুৰক্ষা সমস্যা

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে গ্ৰহণ কৰা বন সুৰক্ষা বিষয়সমূহ তলত আলোচনা কৰা হৈছে—

তালিকা— ২ ঃ বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সুৰক্ষা সমস্যা

সমস্যাৰ প্ৰকাৰ	প্ৰাসংগিকতা (আছে/নাই)	গুৰুত্ব (আছে/ নাই)
চৰণীয়া পথাৰ— স্থানীয় জন্তু	আছে	আছে
চৰণীয়া পথাৰ— অন্য অঞ্চলৰ জন্তু	নাই	নাই
অবৈধভাৱে কাঠকটা	নাই	
কাঠৰ চোৰাং বেহা	নাই	
দুৰ্ঘটনাবশতঃ সংঘটিত অগ্নিকাণ্ড	নাই	
বনভূমিত বেদখল	নাই	
অন্যান্য		

উৎস ঃ বন বিভাগৰ লোক আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা।

অৰ্থাৎ, দেখা গ'ল যে উল্লিখিত পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিখনে বন সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত সন্মুখীন হোৱা সমস্যাসমূহ হৈছে—

ক) চৰণীয়া পথাৰ— স্থানীয় জন্তু

খ) চৰণীয়া পথাৰ— অন্য এলেকাৰ জন্তু

৯.২.২ বনাঞ্চল ধ্বংসৰ কাৰণ

গাঁওখনৰ কাৰণে কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত বন ধ্বংস হোৱা পৰিলক্ষিত নহ’ল।

৯.৩ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহ

৯.৩.১ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

তলৰ উপ-শাখাসমূহত বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ মূল উপাদানসমূহ যেনে গঁড়হত্যা ৰোধৰ পৰিকল্পনা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, বন্যজন্তু-মানুহৰ সংঘাত উপশম, গাঁৱৰ বাবে চৰণীয়া পথাৰ আৰু পৰিৱেশ-পৰ্যটন পৰিকল্পনাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।

৯.৩.২ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা/গঁড়হত্যা ৰোধৰ পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনা দুই ধৰণৰ। প্ৰথম বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা আৰু দ্বিতীয় বনাঞ্চল সুৰক্ষা। গঁড়হত্যা ৰোধৰ বাবে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সদস্যসকলে তথ্য নেটৱৰ্ক উপযুক্তভাৱে বিকাশ কৰিছে।

বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা ঃ

তলত উল্লিখিত সুৰক্ষা পৰিকল্পনাত কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ সুৰক্ষাৰ বাবে লোৱা পদক্ষেপ আলোচনা কৰা হৈছে। বন বিভাগে শস্য সুৰক্ষাৰ বাবে গাঁৱৰ ডেকাসকলক লৈ স্থানীয় সুৰক্ষা স্কোৱাড গঠন কৰিব লাগে। তেওঁলোকক টৰ্চ আৰু বেটাৰীৰ দৰে সৰঞ্জাম যোগান ধৰিব লাগে। অৱশ্যে, তাত কিছুমান নিৰ্দিষ্ট বিষয়ো আছে যেনে—

১) পোছাক (ইউনিফৰ্ম) আৰু জোতা

২) প্ৰশিক্ষণ আৰু দক্ষতা

৩) বিজ্ঞানসন্মত পদ্ধতিৰ অভাৱ আদি।

সেয়ে ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত তলৰ পৰামৰ্শসমূহ দিয়া হ’ল ঃ

১) তেওঁলোকক ন্যূনতম হাজিৰা/মাননী দিব লাগে

২) গৃহৰক্ষী বাহিনীৰ দৰে স্কোৱাডটো গঠন কৰিব লাগে।

৩) এই স্কোৱাডটো আগ্নেয়াস্ত্ৰ আৰু অন্যান্য সামগ্ৰী যেনে ৰাতি দেখা ডিভাইচ আদিৰে সু-সজ্জিত হ’ব লাগে।

৪) স্থানীয় সুৰক্ষা স্কোৱাডৰ বাবে নিয়মীয়া প্ৰশিক্ষণ আৰু অভিৰোচন (মটিভেচন) শিবিৰ পাতিব লাগে।

৫) প্ৰতিমাহে স্থানীয় সুৰক্ষা স্কোৱাডৰ কাম আৰু দক্ষতা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে নিয়মীয়াকৈ নিৰীক্ষণ কৰিব লাগে।

বন সুৰক্ষা ঃ

পি আৰ এত উল্লেখ কৰা মতে গাঁওবাসী দৈনিক প্ৰয়োজনীয় খৰি, চৰণীয়া পথাৰ আৰু কাঠৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল নহয়। কিন্তু সেউজ গৃহ গেছ নিৰ্গমন হ্ৰাস কৰা বাবে আৰু তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাবে তলৰ পদক্ষেপসমূহ গ্ৰহণ কৰিব লাগে —

১) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সকলো পৰিয়ালক ৰন্ধন কাৰ্যৰ বাবে ৰন্ধন গেছৰ যোগান।

২) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সকলো পৰিয়ালক বিকল্প শক্তিৰ উৎস যেনে সৌৰ/বতাহ শক্তি পোহৰৰ বাবে যোগান।

৩)	চৰণীয়া পথাৰৰ হেঁচা ক্ৰমশঃ হ্ৰাস কৰা (গাঁৱৰ চৰণীয়া পথাৰ)।

৪)	বনাঞ্চলত অনুমতিবিহীনভাৱে প্ৰৱেশ কৰা গাঁৱৰ সদস্য আৰু বাহিৰৰ ব্যক্তিক পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে জৰিমনা বিহাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

৫)	ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান এলেকাৰ ভিতৰত মাছমৰা কাৰ্য সম্পূৰ্ণ বন্ধ কৰিবৰ বাবে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে কঠোৰ নিয়ম বান্ধি দিব লাগে। নিৰ্দেশ অমান্য কৰাসকলৰ ওপৰত জৰিমনা আৰোপ কৰিব লাগে।

৬)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে উদ্যানৰ ভিতৰত কাঠকটা বন্ধ কৰাত চকু দিব লাগে। নিষেধাজ্ঞা অমান্য কৰাসকলৰ ওপৰত জৰিমনা আৰোপ কৰিব লাগে।

৭)	ৰাজহুৱা বনাঞ্চল অটুট ৰখাত পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে সক্ৰিয় ভূমিকা ল'ব লাগে।

বাসস্থান উন্নয়ন পৰিকল্পনা ঃ

উদ্যানখন মূলতঃ এশিঙীয়া গঁড়ৰ বাবে বিখ্যাত। ইয়াৰ বাহিৰেও বনৰীয়া ম'হ, হাতী, বনগাহৰি, বাঘ আদি বিভিন্ন বন্যজন্তু ইয়াত পোৱা যায়। বিভিন্ন জাতৰ চৰায়ো ইয়াত উপলব্ধ।

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সহায়ত তলত দিয়াৰ দৰে বাসস্থান উন্নয়নৰ কামসমূহ কৰিব পৰা যায় ঃ

১)	গাঁৱৰ নিৰ্দিষ্ট সীমাৰ ভিতৰৰ বেদখল উচ্ছেদ।

২)	বনাঞ্চলিক বিষয়াৰ অনুৰোধমৰ্মে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে বনাঞ্চলৰ দখল উচ্ছেদত অংশ ল'ব পাৰে।

নাৰ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা ঃ

বন নিৰ্ভৰ কাৰ্যকলাপৰ বাহিৰে নাৰ্চাৰী এক উৎকৃষ্ট জীৱিকাৰ উৎস হ'ব পাৰে। পৰামৰ্শসমূহ—

১)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে পুলি উৎপাদনৰ বাবে ০.২৫ হেক্টৰ নাৰ্চাৰী স্থাপন কৰিব লাগে।

২)	প্ৰতিটো পুলি সমীপৰ সংমগুলত ৫-৮ টকা দৰত আৰু তাতকৈও কিছু অধিক দৰত আন ঠাইত বিক্ৰী কৰিব পাৰে।

৩)	নাৰ্চাৰীত ফলৰ গছ, গুৰুত্বপূৰ্ণ উদ্ভিদ আৰু ঔষধি গছৰ পুলি উৎপাদন কৰিব লাগে।

জলাশয় সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা ঃ

বিভিন্ন জলজ উদ্ভিদেৰে কাজিৰঙা এক একক জলাশয় পৰিৱেশতন্ত্ৰ। ই গঁড়, বনৰীয়া ম'হ, হাতী আদিৰ বাসস্থান। তদুপৰি, ই পৰিভ্ৰমী আৰু থলুৱা চৰাইৰ বাঁহসজা আৰু কণী পাৰি পোৱালি জগোৱা ঠাই।

যি কি নহওক, এই একক পৰিৱেশ তন্ত্ৰই বহু সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছে যেনে অধিক বালি জমা হোৱা আৰু পানী মেটেকাৰ আধিক্যৰ বাবে জলাশয়সমূহৰ আকাৰ সৰু হৈছে আৰু ইয়াৰ গভীৰতা হ্ৰাস পাইছে।

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ বাহিৰত থকা জলাশয়সমূহ সংৰক্ষণৰ বাবে তলত দিয়া ব্যৱস্থাসমূহ ল'ব পাৰি ঃ

১)	গাঁৱৰ জলাশয়সমূহৰ পৰা বালি উঠোৱা।

২)	গাঁৱৰ জলাশয়ত কেৱল থলুৱা মাছ পোহা।

৩)	মাছমৰা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে নিয়ন্ত্ৰণ কৰা আৰু সকলো আয় সমিতিৰ একাউণ্টত জমা কৰা।

৪)	সিঞ্চন জলসিঞ্চন পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰা।

৫)	কম পানী ব্যৱহৃত শস্যৰ খেতি কৰা আৰু জৈৱিক সাৰ ব্যৱহাৰ কৰা।

৬)	মথাউৰিৰ উত্তৰে থকা জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰ কৰা।

৭)	গাঁৱৰ বাহিৰত আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ ভিতৰত মাছমৰা কাৰ্যত পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে বাধা দিয়া। অমান্য কৰাসকলক জৰিমনা বিহাৰ ব্যৱস্থা কৰা।

৮)	জলাশয় পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ বিভিন্ন বিষয়ত ব্যাপক গৱেষণাৰ ব্যৱস্থা কৰা।

বন্যপ্ৰাণী-মানুহৰ সংঘাত নিৰ্মূল পৰিকল্পনা ঃ

হাতী, বনৰীয়া ম'হ, বনগাহৰি আৰু অন্য বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ সাধাৰণতে দেখা যায়। বন্যপ্ৰাণীৰ সৈতে হোৱা সংঘৰ্ষত মানৱ জীৱন আৰু সম্পত্তিৰ হানি হোৱাৰ সম্ভাৱনা থাকে। বন্যজন্তু-মানুহৰ সংঘাত নিৰ্মূলৰ বাবে ল'ব পৰা ব্যৱস্থাসমূহ—

১)	বন্যপ্ৰাণীৰ ওপৰত নজৰ ৰখা আৰু বিপথগামী জন্তুক বাধা দিবৰ বাবে বন বিভাগে টঙীঘৰ সাজি দিব লাগে। টঙীঘৰত গাঁওখনৰ মানুহ সলাই সলাই থাকিব লাগিব।

২)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাড গঠন কৰি দিব লাগে।

৩)	বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাডক টৰ্চ, ফটকা আৰু কেৰাচিন তেল বন বিভাগে নিয়মীয়াকৈ যোগান ধৰিব লাগে।

৪)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাডৰ ওপৰত চকু ৰাখিব।

৫)	সকলো শস্যৰ নিয়মীয়াকৈ বীমা কৰোৱাব লাগে।

৬)	সকলো ব্যক্তিকে প্ৰধান মন্ত্ৰী সুৰক্ষা বীমা যোজনাই সামৰি লোৱা উচিত।

৭)	বন বিভাগে এককালীন সাহায্য দিব লাগে।

৮)	এককালীন সাহায্য দিয়া পদ্ধতি সহজ কৰিব লাগে যাতে আক্ৰান্ত পৰিয়ালে ক্ষতিপূৰণৰ বাবে বেছিদিন অপেক্ষা কৰিবলগা নহয়।

৯)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সভাপতিৰ প্ৰমাণ-পত্ৰই সাহায্য লাভৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট হ'ব লাগে।

১০)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে সৌৰশক্তিসম্পন্ন ফেন্সিঙৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। বানপানীৰ সময়ত এই তাঁৰসমূহ আঁতৰোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

গাঁৱৰ বাবে চৰণীয়া পথাৰ পৰিকল্পনা ঃ

চৰণীয়া পথাৰৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে ল'বলগীয়া ব্যৱস্থাসমূহ ঃ

১)	চৰণীয়া পথাৰ নিয়ন্ত্ৰণ, গাঁৱৰ চৰণীয়া পথাৰ উন্নয়ন আৰু পশুখাদ্যৰ বাবে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে নতুন পদ্ধতি প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে। পৰ্যায়ক্ৰমে বৰ্তমানৰ জন্তুবোৰৰ সলনি অধিক পোৱালি দিয়া জন্তু ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।

২)	অধিক পোহনীয়া জন্তু থকা পৰিয়ালক পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে নিৰুৎসাহিত কৰিব লাগে।

৩)	বন বিভাগে গোশালাৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰে।

৪)	অধিক গাখীৰ দিয়া গৰুৰে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে দুগ্ধ উন্নয়নত তৎপৰতা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

৫)	পৰৱৰ্তী ৫ বছৰত চৰণীয়া পথাৰ বন্ধ কৰিবলৈ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে সচেতনতামূলক পৰিকল্পনা ল'ব লাগে।

৬)	সকলো পোহনীয়া জন্তুকে নিয়মিত প্ৰতিষেধক দিব লাগে আৰু পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে ইয়াক নিৰীক্ষণ কৰিব লাগে। প্ৰতিষেধক নিদিয়া পোহনীয়া জন্তুক চৰণীয়া পথাৰৰ পৰা বাৰণ কৰিব লাগে।

৭)	চৰণীয়া পথাৰ অধ্যয়ন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আই চি টি ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে আৰু শুদ্ধ পদক্ষেপ লোৱাৰ বাবে পৰামৰ্শ দিব লাগে।

পৰিৱেশ-পৰ্যটন পৰিকল্পনা ঃ

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান এক বিশ্ববিখ্যাত পৰিৱেশ-পৰ্যটন কেন্দ্ৰ। চহকী জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সম্পদেৰে উদ্যানখন দেশীয় আৰু বিদেশী পৰ্যটকৰ অন্যতম লক্ষ্যস্থান আৰু ৰাজ্যৰ পৰ্যটন স্থানৰ ভিতৰত সৰ্বাধিক অগ্ৰাধিকাৰ পোৱা স্থান।

পৰিৱেশ-পৰ্যটনৰ ক্ষেত্ৰত ল'বলগীয়া তৎপৰতা ঃ

১)	শৈক্ষিক বন্যপ্ৰাণী পৰ্যটনৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনা আছে কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত। বন বিভাগে ইয়াক প্ৰচাৰ কৰা উচিত।

২)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সদস্যৰ সহায়ত পৰ্যটকক নিজগৃহত ৰখা কাৰ্যক উৎসাহিত কৰিব লাগে।

৩)	গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা পৰ্যটকক নিজগৃহত ৰখাৰ সুবিধা সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে বন বিভাগে ধনৰ যোগান ধৰিব লাগে।

৪)	বন বিভাগ আৰু স্থানীয় ৰাইজৰ সহায়ত কিছুসংখ্যক পৰিৱেশ-পৰ্যটন স্থল বিকশিত কৰিব লাগে।

৫)	এই পৰিৱেশ-পৰ্যটন স্থলসমূহৰ বিষয়ে বন বিভাগে সক্ৰিয়ভাৱে প্ৰচাৰ কৰিব লাগে।

৬)	স্থানীয় পৰ্যটন সহায়ক (ট্যুৰিষ্ট গাইড)ক পৰ্যটন আৰু বিদেশী ভাষাৰ প্ৰশিক্ষণ দিব লাগে।

৭)	বাণিজ্যিক পৰ্যটনক নিৰুৎসাহিত কৰিব লাগে।

১০। প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট

১০.১.১ নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা

তিনিখন উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কাৰণে কিছু নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰতিখন উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথকে এই নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতাসমূহ দেখুওৱা হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পক্ষসমূহ	পৰিকল্পনা	মানৱ সম্পদ	প্ৰশিক্ষণ	ধনৰ যোগান	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	বিপণন	এম এণ্ড ই
ই ডি চি	✓	✓			✓	✓	✓
এন জি অ'	✓	✓	✓		✓	✓	
দক্ষ সংস্থা	✓	✓	✓		✓		
বন বিভাগ	✓	✓		✓		✓	✓
সংশ্লিষ্ট বিভাগ	✓	✓		✓			✓

গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পক্ষসমূহ	ই ডি চি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ’	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	ভাৰত চৰকাৰ/কৰ্প’ৰেট
সৌৰশক্তি	✓	✓	✓	✓		✓
সৌৰ-ষ্ট্ৰিট লাইট	✓	✓	✓	✓		✓
সিঞ্চন জলসিঞ্চন	✓	✓	✓		✓	✓
এল পি জি	✓	✓		✓	✓	✓
শক্তিচালিত পাম্প	✓	✓	✓	✓		✓
প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ	✓	✓		✓	✓	✓
ৰাজহুৱা সভাগৃহ আৰু ই ডি চি কাৰ্যালয়	✓	✓	✓			
পথ	✓	✓	✓			
ৱাটছান (WATSAN)	✓	✓	✓	✓		✓
বিদ্যালয়	✓	✓				
স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি	✓	✓	✓	✓	✓	✓
জৈৱ কৃষি/পচনসাৰ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

বন উন্নয়ন পৰিকল্পা

পক্ষসমূহ	ই ডি চি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ’	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	জিলা প্ৰশাসন
বন সংৰক্ষণ	✓	✓		✓		✓
বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
বাসস্থান উন্নয়ন	✓	✓	✓	✓	✓	
নাৰ্চাৰী উন্নয়ন	✓	✓		✓	✓	
জলাশয় সংৰক্ষণ	✓	✓		✓		✓
মানুহ-বন্যপ্ৰাণী সংঘাত	✓	✓		✓		
চৰণীয়া পথাৰ নিয়ন্ত্ৰণ	✓	✓	✓	✓		
পৰিৱেশ-পৰ্যটন	✓	✓	✓			

১০.২ বিত্ত যোগান আৰু বাজেট

তিনিখন উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজনৰ ভিত্তিত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাবে বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হয়। ইয়াৰ এখন তালিকা তলত দিয়া হ'ল।

ক্ৰমিক নং	পৰিকল্পনা	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
২	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
৩	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
	মুঠ		

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ ভাগ	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	দক্ষতা বিকাশ আৰু প্ৰশিক্ষণ		
২	দুগ্ধ উৎপাদন		
৩	গাহৰি/হাঁহ/কুকুৰা/মীন পালন		
৪	কম্পিউটাৰ		
৫	ব্যৱসায়-বাণিজ্য		
৬	হস্তশিল্প		
৭	সা-সৰঞ্জাম		
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰমাণ-পত্ৰ		
৯	পেকেজিং আৰু বিপণন		
১০	প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ		
১১	আত্মসহায়ক গোট/যুটীয়া দায়বদ্ধ গোট/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ		
১২	পৰ্যটক সহায়ক		
১৩	পৰিৱেশ-পৰ্যটন আৰু গৃহ পৰ্যটন		
১৪	জৈৱিক চাহ ৰোপণ		
১৫	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত পুথিভঁৰাল		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ ভাগ	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	সৌৰশক্তি		
২	সৌৰ/হাইব্ৰিড ষ্ট্ৰিট লাইট		
৩	সিঞ্চন জলসিঞ্চন		
৪	ৰন্ধন গেছৰ সংযোগ		
৫	শক্তিচালিত পাম্প		
৬	প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		
৭	ৰাজহুৱা সভাগৃহ		
৮	পথ		
৯	ৱাটছান (WATSAN)		
১০	বিদ্যালয়		
১১	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		
১২	জৈৱিক কৃষি / পচন সাৰ		
১৩	সমান্তৰাল পুখুৰী (জন্তুৰ উপদ্ৰৱ ৰোধৰ বাবে)		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ ভাগ	পৰিমাণ	মন্তব্য
১	০.২৫ হেক্টৰত নাৰ্ছাৰী		
২	৫০-১০০ হেক্টৰত কাঠখৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ		
৩	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পৰা ৫জন যুৱকক স্থানীয় সুৰক্ষা স্কোৱাডত নিয়োগৰ বাবদ দৰমহা। ২৮০ টকাকৈ প্ৰতিদিনে হাজিৰা বা ৩৬৫ দিনত ৫জনৰ খৰচ	৫,১১,০০০.০০	
৪	পোছাক আৰু সঁজুলি খৰচ	৬০,০০০.০০	
৫	স্থানীয় সুৰক্ষা স্কোৱাডৰ প্ৰশিক্ষণ	৫,০০০.০০	
৬	জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰোৱা	৫,০০,০০০.০০	
৭	জন্তুৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাড	৫,০০০.০০	
৮	টঙীঘৰ নিৰ্মাণ (অস্থায়ী)	৫০,০০০.০০	
৯	শস্য বীমা	১,০০,০০০.০০	
১০	জীৱন বীমা	২,০০,০০০.০০	
১১	পোহনীয়া জন্তু বীমা	৫০,০০০.০০	
	মুঠ		

১০.৩ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা আৰু কৌশল ঃ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ বাবে তিনিওটা উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কিছুমান হ্ৰস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা কৌশল থাকিব লাগিব। হ্ৰস্বকালীন কৌশল ০-৫ বছৰৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘকালীন কৌশল ৫-১০ বছৰৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা ঃ

জীৱিকা কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি— দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন-মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ বাবে প্ৰথমে অতিশয় দৰকাৰী দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন মূল পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতি পৰ্যায় হিচাপে চাব পাৰি। এবাৰ বাণিজ্য আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পাছত পুৰুষ-মহিলাসকলোৰে বাবে পৰ্যায়ক্ৰমে মূল দক্ষতা এবছৰৰ ভিতৰত প্ৰদান কৰিব লাগে। এই সময়ছোৱাত কিছু প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে উৎপাদন আৰম্ভ কৰিব পাৰে। গুণগত মান আৰু মূল্যৰ ক্ষেত্ৰত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰযোগ্য মূল্যায়ন আৰু ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ উপলব্ধ বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা ঃ

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাক হ্ৰস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন দুভাগত ভগাব পাৰি। হ্ৰস্বকালীন পদক্ষেপত সৌৰ বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা, এল পি জি সংযোগ, ৰাজহুৱা সভাঘৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, পানী, অনাময় ব্যৱস্থাৰ উপলব্ধতা আদিক সামৰি ল'ব লাগে। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে জলসিঞ্চন, শক্তিচালিত পাম্প আদি সঁজুলিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা ঃ বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা হ্ৰস্বকালীন পৰিকল্পনা আৰু দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰে গঠিত। হ্ৰস্বকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বন সুৰক্ষা স্কোৱাডৰ গঠন আৰু সুৰক্ষা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰ কৰা, বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাড, টঙীঘৰ নিৰ্মাণ আৰু খৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বৃক্ষৰোপণ, শস্যৰ উন্নতি আৰু বাসস্থান উন্নতি সামৰি লোৱা হৈছে।

১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি) ঃ আন্তঃগাঁথনিৰ সম্পদ সৃষ্টি আৰু গাঁও আৰু বনভূমি উন্নয়নৰ কাৰণে সমল কেন্দ্ৰ হিচাপে ই ডি চিক গঢ়ি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তাৱিত ই ডি চি কাৰ্যালয়ত ৰাজহুৱা সভাগৃহৰ লগতে আধুনিক সা-সুবিধা যেনে কম্পিউটাৰ, টিভি, জেনেৰেটৰ আদি থাকিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ, তথ্য/হিচাপ ৰখা আৰু আপডেট কৰা আদি কামৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে ই ডি চি সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব লাগে। ই ডি চি কাৰ্যালয়টো সমল কেন্দ্ৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ উন্নত কৰিব লাগে। ই ডি চিৰ সদস্যসকলৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা উন্নত কৰা আৰু চৰকাৰী আঁচনি সন্দৰ্ভত সজাগতা গঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে অংশীদাৰিত্বৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিব লাগে।

পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট নম্বৰ	শিৰোনাম
I (ক)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ ভাৰতৰ মানচিত্ৰত অৱস্থিতি
I (খ)	বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অৱস্থিতি মানচিত্ৰ
II	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিলৈ যাব পৰা ব্যৱস্থা
III (ক)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ
III (খ)	বুজাবুজিৰ চুক্তি / প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি
IV	বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্য
V	বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যৰ দলীয় ফটো
VI (ক)	পি আৰ এৰ সময়ত উপস্থিত থকা সদস্যৰ তালিকা (চহীযুক্ত তালিকা)
VI (খ)	এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত থকা সদস্যৰ তালিকা (চহীযুক্ত তালিকা)
VII (ক)	বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ জনগোষ্ঠীৰ মানচিত্ৰ
VII (খ)	বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সম্পদৰ মানচিত্ৰ
VII (গ)	বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ দুৰ্যোগ মানচিত্ৰ
VII (ঘ)	ভেন ডায়েগ্ৰাম
VIII	বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ)
IX (ক)	বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)
IX (খ)	বয়ন প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (চলি থকা)
IX (গ)	চিলাই প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (চলি থকা)
IX (ঘ)	কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (চলি থকা)
X	আলোকচিত্ৰ
XI	জি পি এছ স্থানাংক
XII	এছ ডি পি প্ৰতিবেদন

পৰিশিষ্ট - I (ক)

ভাৰতীয় মানচিত্ৰত পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অৱস্থিতি

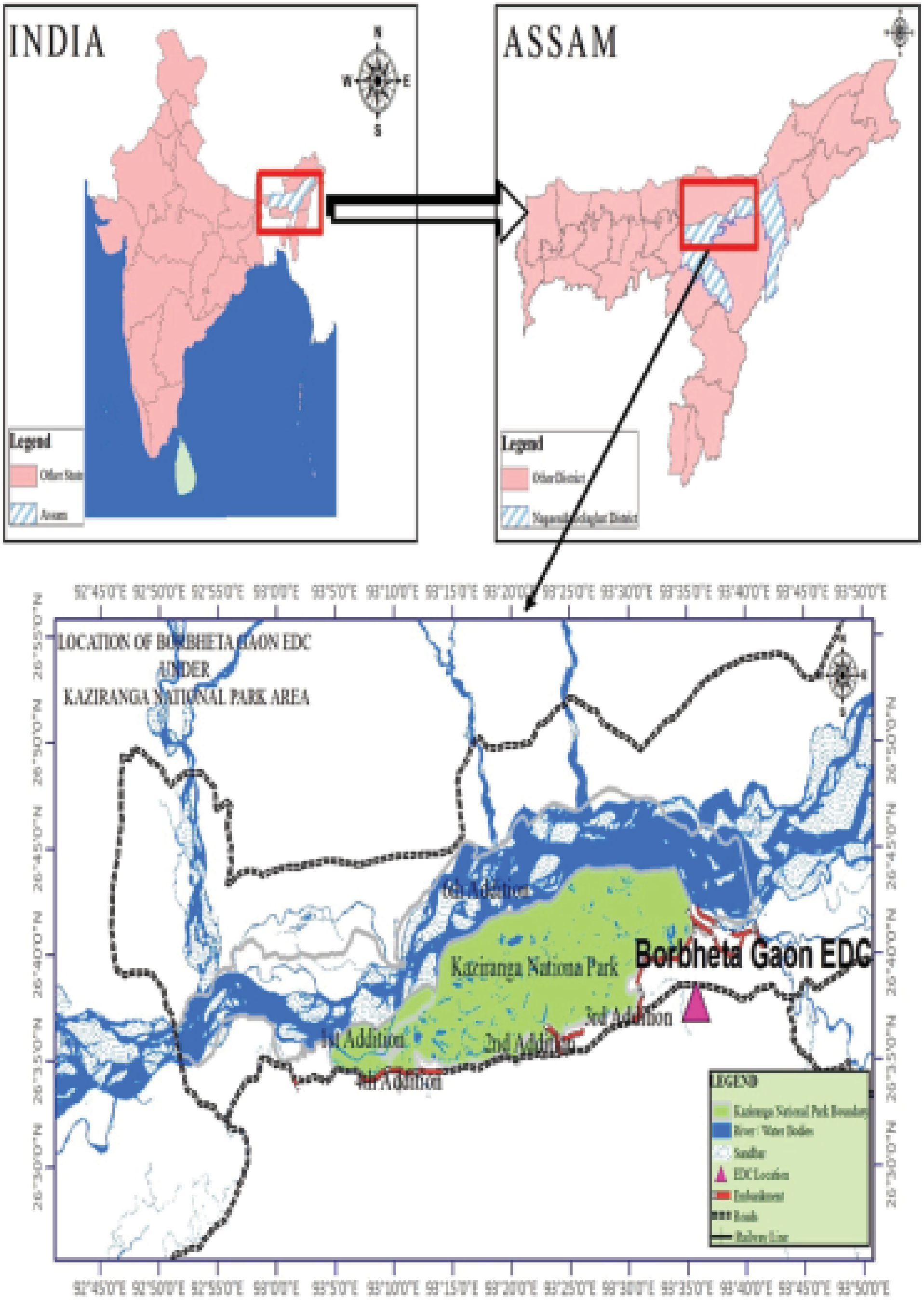

পৰিশিষ্ট - I (খ)

বৰভেটাৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান এলেকাত পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিসমূহৰ অৱস্থিতি

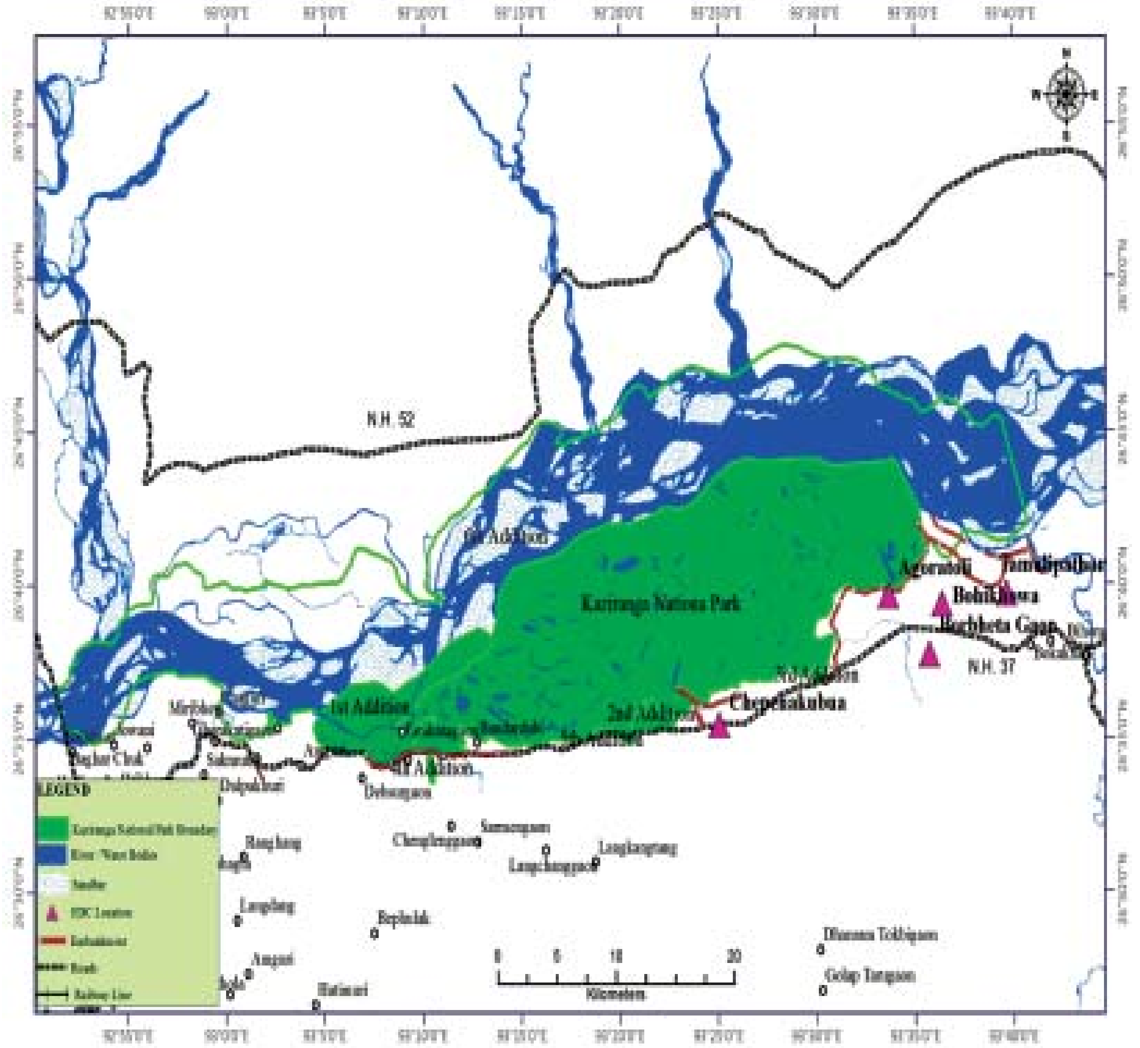

পৰিশিষ্ট - II

পথ মানচিত্ৰ

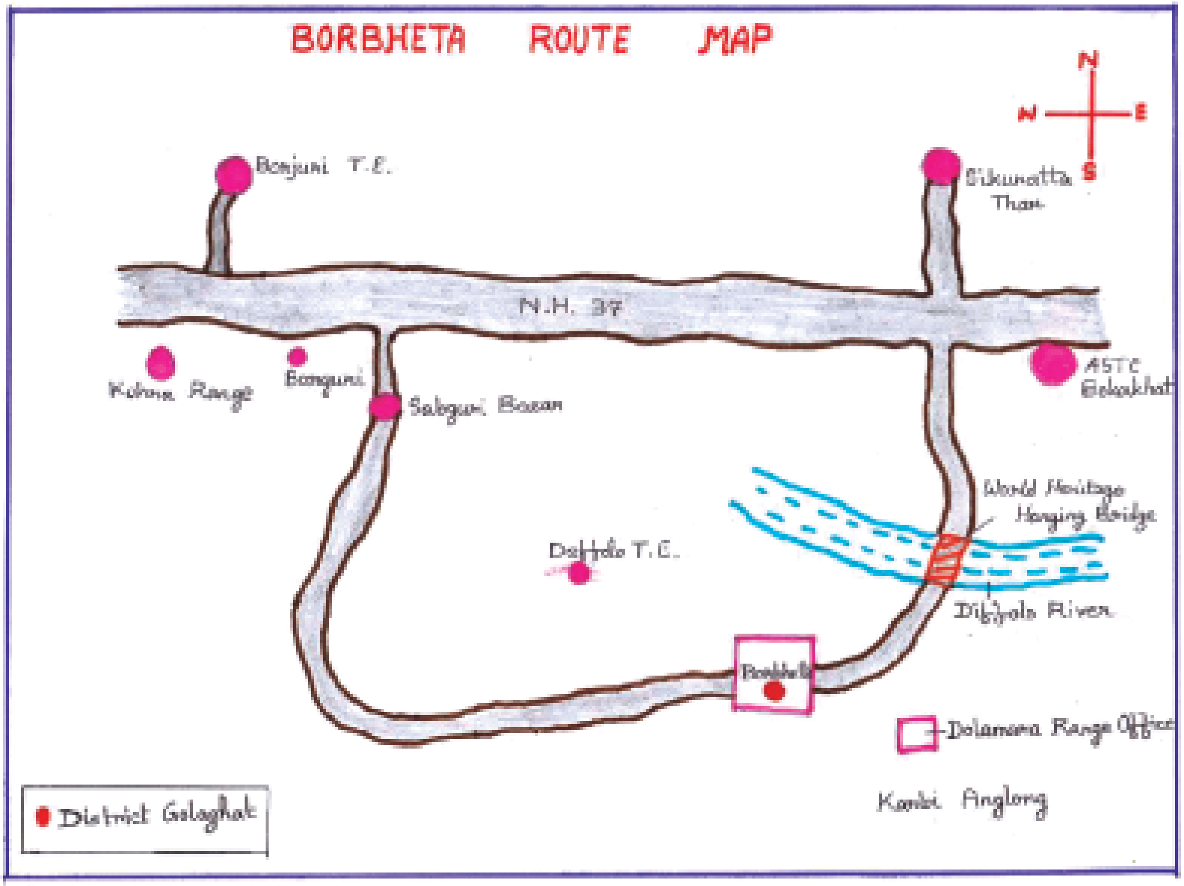

পৰিশিষ্ট - III (ক)

বৰভেটা পৰিৰেশ উন্নয়ন সমিতিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ

ECO-DEVELOPMENT COMMITTEE

CERTIFICATE

REGISTRATION NO. KNP/EANL/20 of 2002

It is hereby certified that Eco-Development Committee in the name and style of Borbheta Gaon Eco Development Committee of District Golaghat is registered with the office of the Director, Kaziranga national Park, Bokakhat.

Signed under my hand and seal on the 10th day of September, 2002.

Director
Kaziranga National Park
Bokakhat

পৰিশিষ্ট - III (খ)

বুজাবুজিৰ চুক্তি / প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি

পৰিশিষ্ট -IV

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকল

NAME	Gurdian name	Age	qualification	Contact no
Jagarnath Kurmi (President)	Rajiya Kurmi	48	H.S.L.C	9954953161
Sri Dhoronidhor Bora. M. Secy	Ningina Bora	57	H.S.L.C	9954927948
Sri Loknath Munda, vice President	Sri Jikga Munda	34	H.S.L.C	9854915669
Sri Jankeshwer Karmaker Member	Sri Sankar Karmakar	29	H.S	7896166198
Sri Lokhi Munda Member	Mangol Munda	32	H.S.L.C	75778820 60
Sri Bijoy Das Member	Muna Das	31	10th	995436977 6
Sri Krishna Dorjee Member	Dhanbhadur Dorjee	32	10th	9957420 567
Sri Babul Kurmi Member	Sri Gupal Kurmi	30	9th	961328176 83
Sri Chukandhor Munda. Member	Sri Jagot Munda	35	10th	90853309 74
Sri Robin Kurmi Member	Sri Matiram Kurmi		H.S.L.C	98593529 89
Sri Amal Karmaker Member	Sri Narayan Karmaker	22	H.S	8822680 444
Miss Maina. Guwala Member	Sri Akhil Guwala.	34	9th	8761851823
Miss Biju Hazorika Member	Sri Jiten Hazarika	33	H.S.L.C	9957982 768
Miss Dimbesh- sri Kurmi Member	Sri Kanto Kurmi	25	H.S.L.C	99540193 66
Sri Amal Karmaker Member	Sri Narayan Karmaker	22	H.S	8822680 444
Miss Maina. Guwala Member	Sri Akhil Guwala.	34	9th	8761851823
Miss Biju Hazorika Member	Sri Jiten Hazarika	33	H.S.L.C	9957982 768
Miss Dimbesh- sri Kurmi	Sri Kanto Kurmi	25	H.S.L.C	99540193 66

Jagarnath Kurmi
President
Borbheta Eco-Development Committee

পৰিশিষ্ট - V

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় ফটো

বাঁওফালৰ পৰা ক্ৰমে কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ নাম ঃ শ্ৰী বাবুল কুৰ্মী, শ্ৰী লক্ষী মুণ্ডা, শ্ৰী কৃষ্ণ দৰ্জী, শ্ৰীমতী বিজু হাজৰিকা, শ্ৰী বিজেশ দাস, শ্ৰীমতী মাইনা গোৱালা, শ্ৰী জগন্নাথ কুৰ্মী (সভাপতি), শ্ৰী অমল কৰ্মকাৰ, শ্ৰী ৰবীন কুৰ্মী, শ্ৰী টংকেশ্বৰ কৰ্মকাৰ, শ্ৰী লোকনাথ মুণ্ডা।

শ্ৰী ধৰণীধৰ বৰা (সদস্য সচিব, ফটোত অনুপস্থিত)

পৰিশিষ্ট - VI (ক)

পি আৰ এৰ সময়ত উপস্থিত থকা সদস্যৰ তালিকা

Venue - Club House, Borbheta 25/03/2016

Sl. No.	Name নাম	Designation/Org. পদবী	Phone No. ফোন নং	Signature চহী
(1)	শ্ৰী [illegible] মুণ্ডা	EDC সদস্য	9854915689	[illegible]
(2)	শ্ৰীমতী [illegible] কৰ্মকাৰ	EDC Do	8011907618	M. Karmakar
(3)	শ্ৰীমতী [illegible] কৰ্মকাৰ	"	8011735488	Karmakar
(4)	শ্ৰী সুশীল মুণ্ডা	"	8811801018	Sushil Munda
(5)	শ্ৰী [illegible]	"		
(6)	[illegible]	"		
(7)	শ্ৰী [illegible] কৰ্মকাৰ	E.D.C. member	8822680444	[illegible] Karmakar
(8)	Jaganath Kurmi	President	9954953161	[illegible]
(9)	শ্ৰী [illegible] দাস	[illegible]	9957862776	[illegible] Das
(10)	[illegible]	[illegible] সদস্য	9435152510	[illegible]
(11)	[illegible]	[illegible] সদস্য		[illegible]
(12)	শ্ৰী [illegible]		9854806277	S. Kurmi
(13)	শ্ৰী [illegible] কৰ্মকাৰ	E.D.C Member	7896166196	[illegible]
(14)	Robin Kurmi	Do	9859352989	[illegible]
(15)	Lakhi Munda	Do	7896441709	[illegible]
(16)	[illegible]	[illegible] সদস্য		
(17)	Krishna [illegible]	Do	9957420568	[illegible]
(18)	[illegible]	[illegible] সদস্য		
(19)	শ্ৰী [illegible]	E.D.C.		
(20)	[illegible] Bhumij	Do	8752883874	[illegible]
21	Hemanta kurmi	Do	9954842039	[illegible]
23	শ্ৰী [illegible]	Do		
24	শ্ৰী [illegible]	Do		
25	শ্ৰী [illegible] কৰ্মকাৰ	[illegible] সদস্য	8135068052	[illegible] Karmakar
26	[illegible]	[illegible]	8472[illegible]	
27/	শ্ৰী [illegible]	E.D.C. Member	8761859381	[illegible]
28/	শ্ৰী [illegible]	"	8136048009	[illegible]
29/	শ্ৰী [illegible]	"		
30/	শ্ৰী [illegible]	"		
31/	[illegible]	[illegible]		
32/	শ্ৰী [illegible]	"		
33/	শ্ৰী [illegible]			

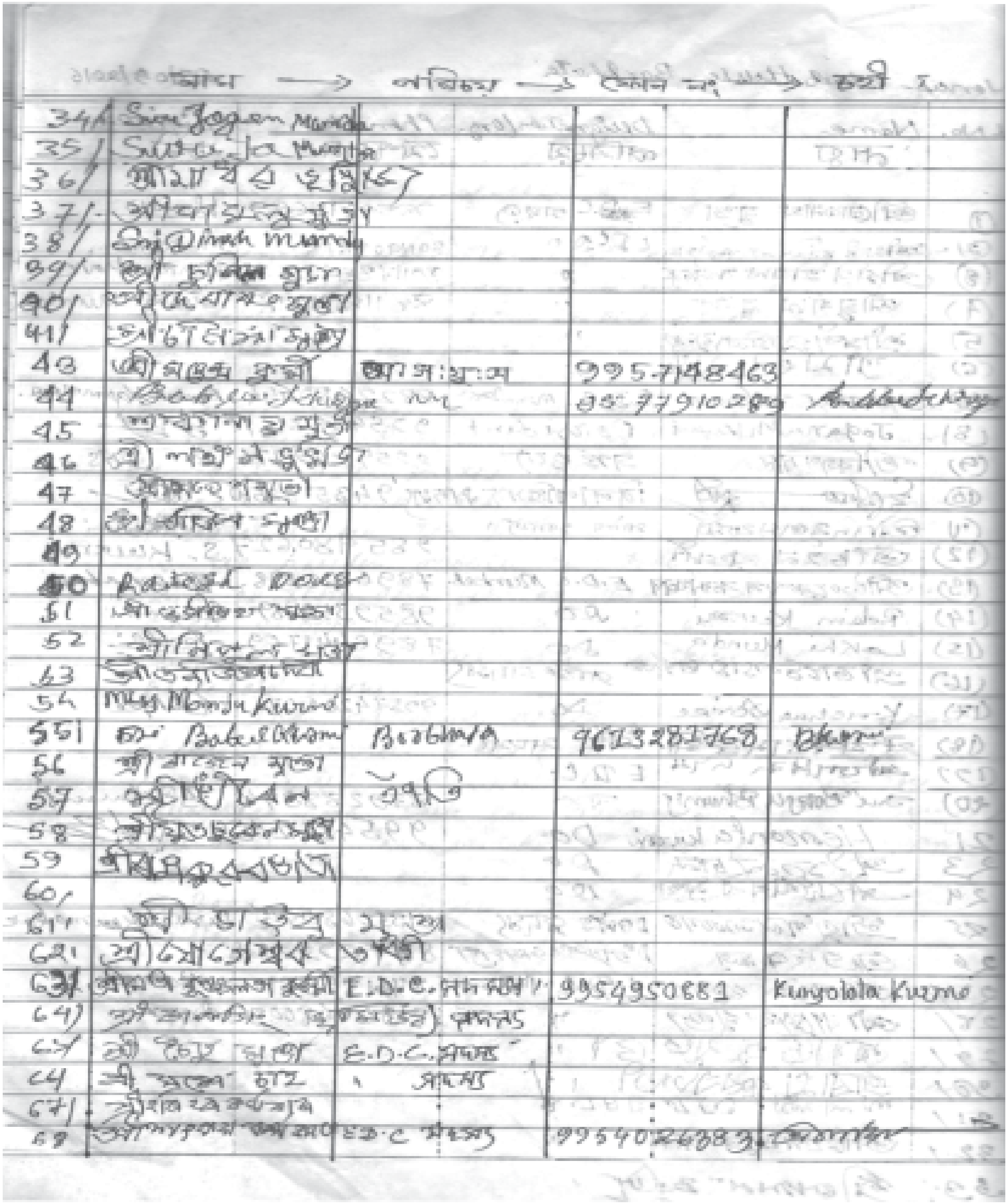

নাম	পরিচয়	ফোন নং		
34/	Sri Jagan Munda			
35/	[illegible]			
36/	[illegible]			
37/	[illegible]			
38/	Sri Dinesh Munda			
39/	[illegible]			
40/	[illegible]			
41/	[illegible]			
43	[illegible]	[illegible]	9957148463	
44	[illegible]		[illegible]	[illegible]
45	[illegible]			
46	[illegible]			
47	[illegible]			
48	[illegible]			
49				
50	[illegible]			
51	[illegible]			
52	[illegible]			
53	[illegible]			
54	[illegible]			
55	[illegible]	[illegible]	9613283768	[illegible]
56	[illegible]			
57	[illegible]	[illegible]		
58	[illegible]			
59	[illegible]			
60/				
61	[illegible]	[illegible]		
62	[illegible]	[illegible]		
63	[illegible]	E.D.C. [illegible]	9954950881	Kungolata Kurmi
64)	[illegible]	[illegible]		
65	[illegible]	E.D.C. [illegible]		
66	[illegible]	[illegible]		
67/	[illegible]			
68	[illegible]	E.D.C [illegible]	9954026383	[illegible]

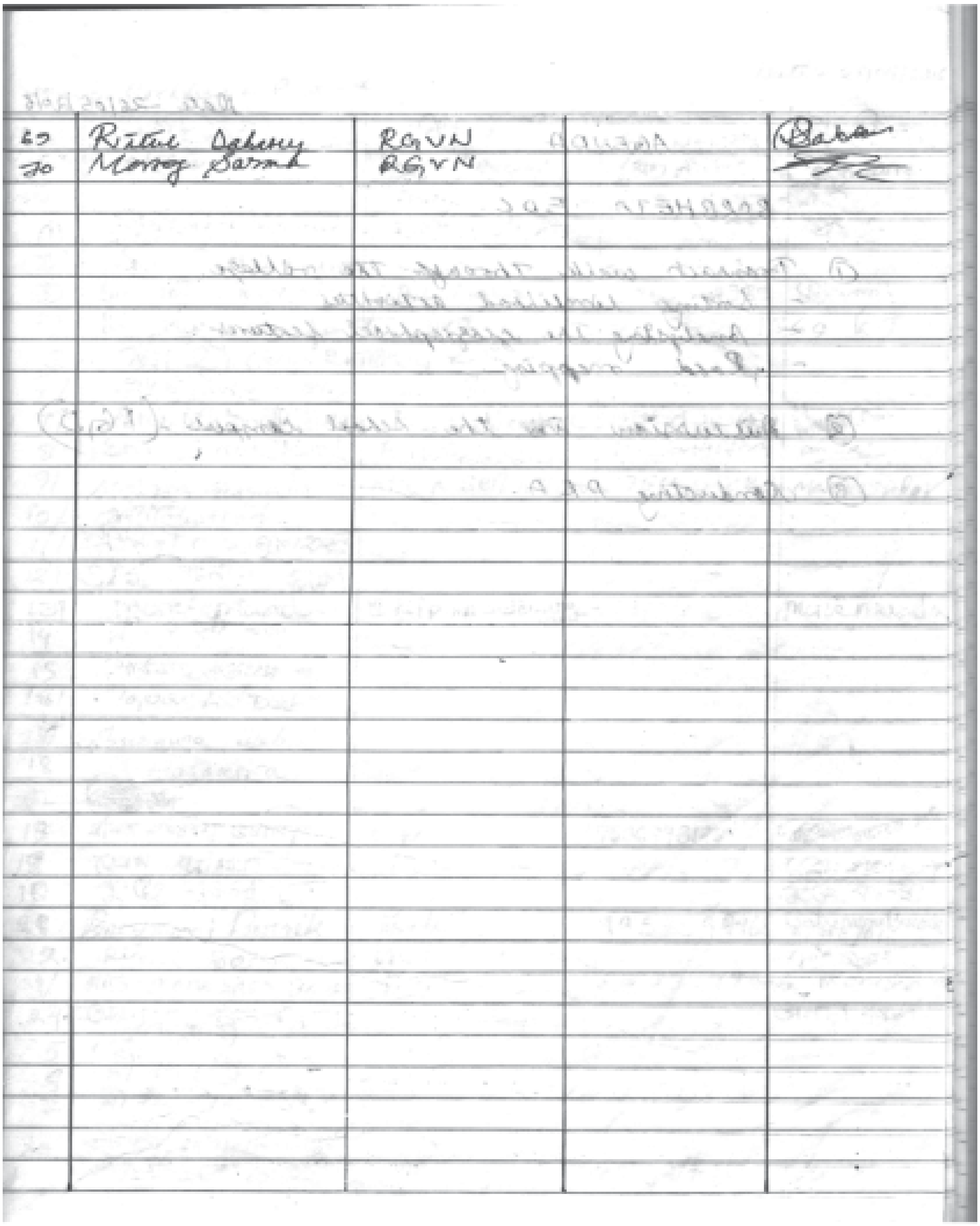

69	Ritul Dahery	RGVN		
70	Manoj Sarma	RGVN		

পৰিশিষ্ট - VI (খ)

এফ জি ডিত উপস্থিত থকা সদস্যৰ তালিকা

Venue - Borbhete L.P. School

Date - 26/06/2016

Sl.	নাম Name	পৰিচয় Design / Organi.	Ph. No. ফোন নং	চহী Signature
1	Joganath Kurmi	Parishad [illegible]		[illegible]
2	Sri Sushil Munda			
3	Sri Robin Kurmi	E.D.C. Member	9859352989	R. Kurmi
4	Sri Karna [illegible]	[illegible]	9957931869	K.J
5	[illegible]	[illegible]		
6	[illegible]	E.D.C. Member		
7	Sri Loknath Munda	E.D.C. Member	9854915669	[illegible]
8	Sri Konki Munda	E.D.C. Member Borbheta	7896441709	[illegible]
9	Maina Gowala	Kiran Self help Group	8761851823	[illegible]
10	[illegible]			
11	[illegible]			
12	[illegible]			
13	Moni Munda	Kiran Self help Group		Moni munda
14	[illegible]			
15	[illegible]			
16	Tapashi Deb			
17	Susmita Deb			
18	Hazarika			
19	[illegible]	H.W.	[illegible]06993188	[illegible]
20	[illegible]	H.W		[illegible]
21	[illegible]			[illegible]
22	Babymoni Boraik	H.W.	9957599468	Babymoni Boraik 26/5/2016
23	Rina Bora	H.W.		[illegible]
24	Miss Moneshor Bora	H.W	8753077796	moneshor
25	[illegible]			[illegible]
26	[illegible]			
27	[illegible]			
28	[illegible]			
29	[illegible]			
	[illegible]		9613[illegible]	[illegible]
30	Sri Babul [illegible]	[illegible]		

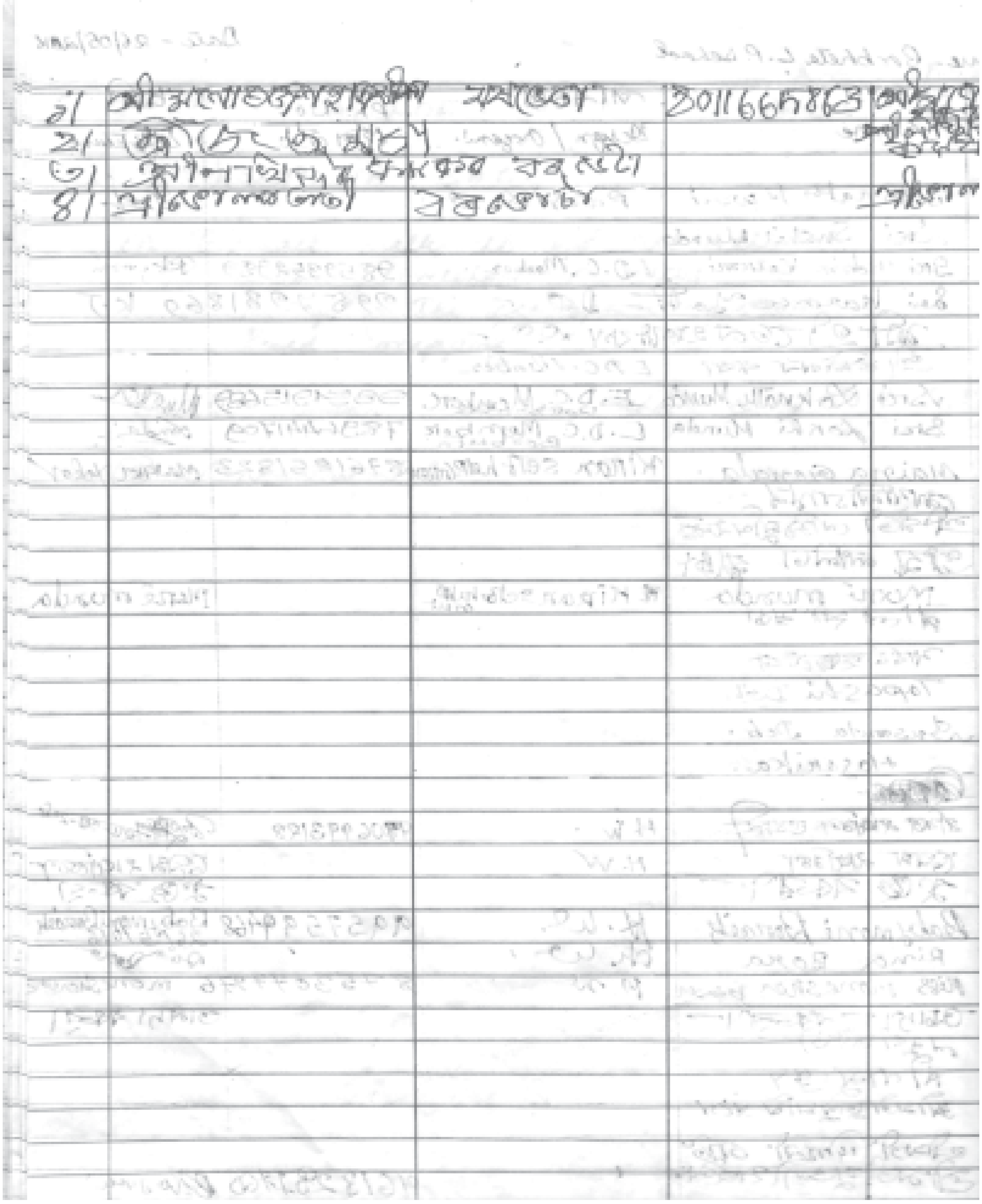

পৰিশিষ্ট - VII (ক)

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পি আৰ এ-জনগোষ্ঠীৰ মানচিত্ৰ

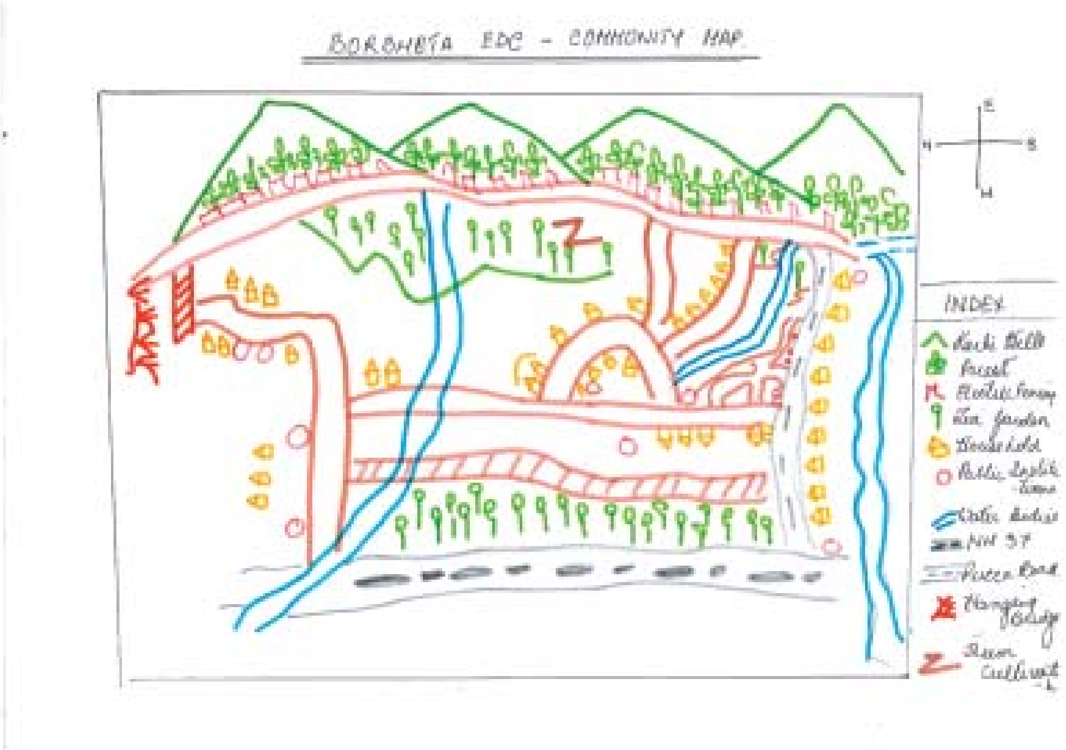

Name of the facilitator

1. Manoj Sarma, S/O K.C Sarma , Phn No – 9401581233.
2. Ritul Sahary, S/O Lt Jew Ram Boro, Phn No – 9864211676
3. Jankeshwar Karmakar, S/O Sankar Karmakar, Ph No- 7896166198
4. Bijoy Das, S/O Muna Das, Phn No - 9954369667

*Detail list of participants during PRA mapping is given in Appendix IV

পৰিশিষ্ট - VII (খ)

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পি আৰ এ-সমল মানচিত্ৰ

Name of the facilitator

1. Manoj Sarma, S/O K.C Sarma , Phn No – 9401581233.
2. Ritul Sahary, S/O Lt Jew Ram Boro, Phn No – 9864211676
3. Jankeshwar Karmakar, S/O Sankar Karmakar, Ph No- 7896166198
4. Bijoy Das, S/O Muna Das, Phn No - 9954369667

*Detail list of participants during PRA mapping is given in Appendix IV

পৰিশিষ্ট - VII (গ)

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পি আৰ এ-দুৰ্যোগ মানচিত্ৰ

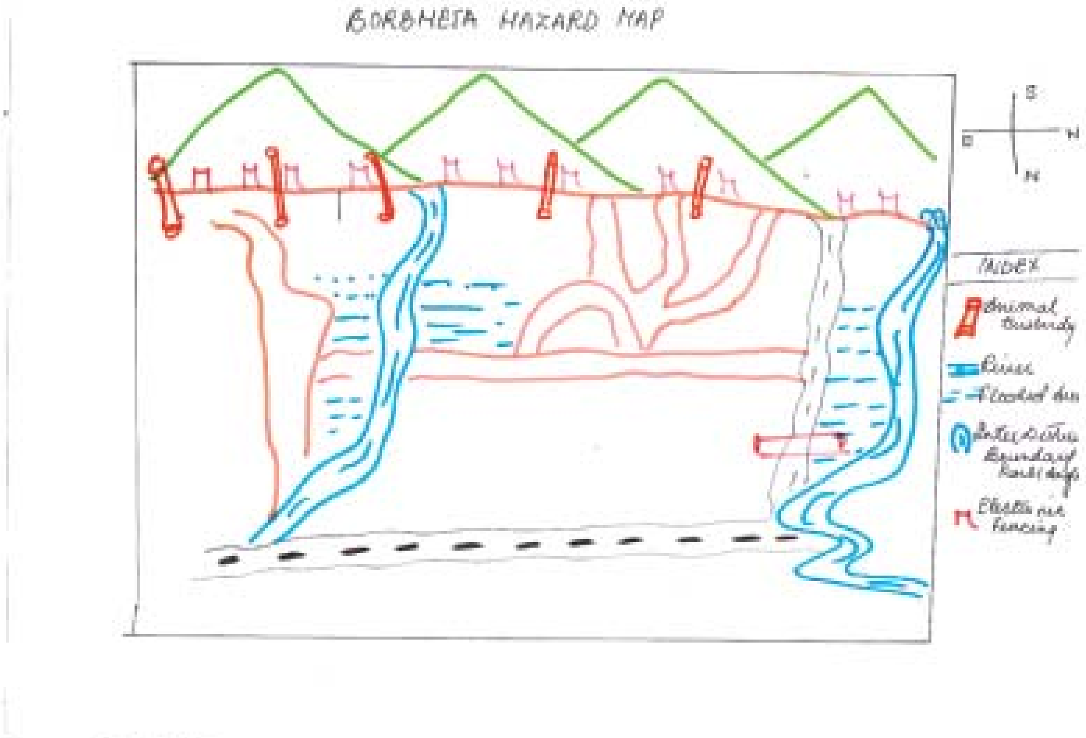

Name of the facilitator

1. Manoj Sarma, S/O K.C Sarma , Phn No – 9401581233.
2. Ritul Sahary, S/O Lt Jew Ram Boro, Phn No – 9864211676
3. Jankeshwar Karmakar, S/O Sankar Karmakar, Ph No- 7896166198
4. Bijoy Das, S/O Muna Das, Phn No - 9954369667

*Detail list of participants during PRA mapping is given in Appendix IV

পৰিশিষ্ট - VII (ঘ)

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ ভেন ডায়েগ্ৰাম

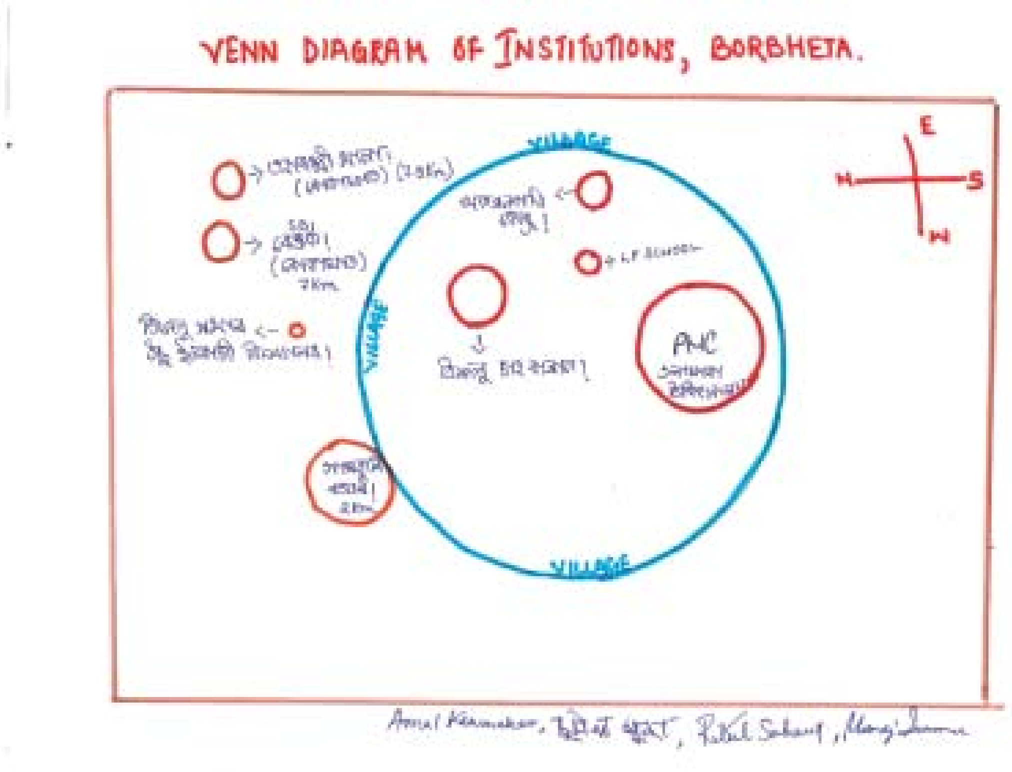

Name of the Facilitator

1. Manoj Sarma, S/O K.C Sarma , Phn No – 9401581233.
2. Ritul Sahary, S/O Lt Jew Ram Boro, Phn No – 9864211676
3. Jankeshwar Karmakar, S/O Sankar Karmakar, Ph No- 7896166198
4. Bijoy Das, S/O Muna Das, Phn No - 9954369667

*Detail list of participants during PRA mapping is given in Appendix IV

পৰিশিষ্ট - VIII

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ)

স্থানাংক	স্থানাংক অনুসাৰে গাঁও ই পি এ	বিৱৰণ
১	কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণ	ভিতৰ/বাহিৰ স্থানত
২	মোবাইল মেৰামতি প্ৰশিক্ষণ	ভিতৰ/বাহিৰ স্থানত
৩	বয়ন কেন্দ্ৰ স্থাপন	[২৬°৩৭’ ৪৩.০৯” উত্তৰ অক্ষাংশ, ৯৩°৩৫’ ৪৫.৭৬” পূব দ্ৰাঘিমাংশ]
৪	গাহৰি পালন গোট	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ দ্বাৰা নিৰ্বাচিত পৰিয়ালক প্ৰদান
৫	চিলাই কেন্দ্ৰ স্থাপন	ইচ্ছুক অংশগ্ৰহণকাৰীসকলৰ বাবে

Divisional Forest Officer
-cum FPU APFBC Society
E.A.W.L. Division, Bokakhat

পৰিশিষ্ট - IX (ক)

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)

BORBHETA EDC FINAL LIST FOR TRAINING

Date:03/06/2016

Sl No	Name	Age	Department/Trade/Skill	Qualification
1	Ms Hiroda Karmakar Phno. 8011735488	21	Computer	Graduate
2	Ms Urmilla Kurmi	20	Computer	HS
3	Mr Borju Bhumij Phno 8752883744	21	Computer	HSLC
4	Ms Bobita Munda Phno 8812914196	30	Computer	HS
5	Mr Laxman Munda	22	*Mobile Repairing*	HS
6	Mr Jugen Munda	19	Electrician	IX
7	Ms Monju Kurmi Phno 9577936565	29	*Tailoring*	X
8	Miss Junti Karmakar Phno 8473052437	19	*Tailoring*	X
9	Ms Rina Bora Phno 9854244045	28	*Tailoring*	X
10	Mr Biju Hazarika Phno 9957932768	40	*Tailoring/Cutting*	HSLC
11	Ms Rina Munda Phno 9854244045	25	Handloom	X
12	Madhobi Hazarika	24	Handloom	Illiterate
13	Mr Jiten Munda Phno 9577636239	26	*Motor Vehicle Mechanic (MMV)*	HS
14	Mr Ganesh Munda Phno 8472937872	25	*Motor Vehicle Mechanic*	HS
15	Ms Rumi Munda Phno 8812911792	37	Piggery	Illiterate
16	Mr Sonia Munda Phno 8822346628	25	Piggery	VIII
17	Mr Babu Munda	22	Piggery	Primary
18	Mr Budu Munda	30	Piggery	IX
19	Mr Bimol Tanti Phno 9957077649	23	*Fitter(ITI)*	HS
20	Ms Maina Guwala Phno 8761851823	40	*Pickle making*	X

Remarks: Computer, Electrician, Mobile Repairing, MMV, Fitter - Offsite
Tailoring/Cutting, Handloom, Piggery, Pickle making - Onsite

Countersigned

Divisional Forest Officer
Eastern Assam Wildlife Division
Bokakhat

President
Borbheta Eco-Development Committee

পৰিশিষ্ট - IX (খ)

হস্তশিল্পৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (চলি থকা)

BORBHETA E D C

Sl no	Name	SEX	Father Name	Mother Name	Age	Date of Birth	CONTECT NO	QUIFACTION
1	RINA BORA	F	SURAN SAIKIA	FULO SAIKIA	28	24.3.1989	9854244045	NINE
2	HAWLI GAYON	F	MOHASWOR BORA	MANIKY BORA	48	3.9.1968		FOUR
3	BABY MONI BORAIK	F	RAKHAL DAS	BASHONTI DAS	24	14.11.1992	9957599468	TEN
4	TULUMONI GOGAI	F	NOGAN BHUA	PROFULLI BHUA	24	1.1.1992		NINE
5	ANODA BORUA	F	ANDURAI BHUA	HORUAITY BHUA	47	2.2.1969		FOUR
6	NIBADITA BORMON	F	GOKUL BORA	PUTU BORA	30	5.2.1986		TEN
7	BHUBNAWORI BORA	F	MINESWOR BORA	BHANU BORA	27	5.7.1989		NINE
8	RINA MUNDA	F	RAMSING MUNDA	ATUARI MUNDA	29	19.11.1987	9854915689	TEN
9	PROMILA KURMI	F	SUNUA KURMI	SOHORI KURMI	45	5.12.1971		FIVE
10	RUPALI LOING	F	LOKHASWOR BORI	RONGAMURI BORI	26	3.4.1990		H S L C PASSED
11	JINA MUNDA	F	BOGAI MUNDA	MINU MUNDA	25	12.3.1991		SIX
12	MADHOBI HOJORIKA	F	LOKHIRAM DAS	LOKHIMAI DAS	28	8.3.1988		THREE
13	PORISMITA BORA GUHAI	F	RATUL BORA	BHANU BORA	24	1.12.1992		H S PASSED
14	LOKHI TANTI	F	DHUMA KISKU	SUKUNTOLA KISKU	23	5.9.1991		SEVAN
15	GITANJOLI RAI	F	GOKUL BORA	PUTUMAI BORA	32	1.3.1984		NINE
16	DIMBESWORI KURMI	F	DONESH KURMI	SAROTHI KURMI	29	25.7.1987	9954019366	H S PASSED
17	ANITA KURMI	F	TULARAM KURMI	BINO KURMI	27	2.8.1989	9954842053	H S PASSED
18	MANIKA DAS DEKA	F	DAVA DAS	KHUKOLA DAS	24	25.12.1992		NINE
19	LOXMI DEVI	F	JOGATBAHADUR DORJEE	BISHNU MAYA DAVI	28	5.2.1988	9957420567	TEN

PRESIDENT OF E D C – SRI JOGANATH KURMI

President
Borbheta Eco-Development Committee
17/8/2016

Member/Secretary
Borbheta Eco Developmer
Member Secretary

Contd.....

পৰিশিষ্ট - IX (খ) (ক্ৰমশ...)

হস্তশিল্পৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (চলি থকা)

LIST OF HANDLOOM

SL NO	NAME	FATHER NAME	MOTHER NAME	AGE	D.O.B	CONTECT NO	QULIFACTIO
20	NILUPOMA HAJORIKA	ATUL BORA	HUMOLA BORA	25	3.3.1991		NINE
21	PRAMO HAJORIKA	RAJEN KUSH	PURNIMA KUSH	46	12.3.1970		FOUR
22	REKHA DEVI	PUNOPROSAD UPAIDHY	PUNOWSTI UPAIDHY	28	3.12.1988		NINE
23	JOMUNA TANTI	MOHAN HAJORIKA	MAKON HAJORIKA	42	8.11.1974		NINE
24	LOKHI MUNDA	SOMRA MUNDA	SANTI MUNDA	21	05.4.1995		FOUR
25	JOYTI TANTI	JOYDHAI TANTI	GONGAMONI TANTI	29	9.4.1987		FIVE
26	MUKTA MUNDA	SURESH MUNDA	SUHAGI MUNDA	27	1.1.1988		FOUR
27	SULAKHA KARMOKAR	MONIRAM KARMOKAR	PURNIMA KARMOKAR	29	17.2.1987		NINE
28	MAINU LOING	BIMOL LOING	SOYTOWATI LOING	20	19.8.1996		NINE
29	FULMARI MUNDA	MOHAN MUNDA	BUDHENI MUNDA	30	12.6.1986	9613707464	H S L C PASS
30	NEHA HAJORIKA	BENASWOR LOING	BHANUMOTI LOING	29	20.6.1987		NINE
31	DEPALI TANTI	JIBON GHATUWAL	BEPENI GHATWAL	28	15.12.1988		H S L C PASS
32	SUSMITA MUNDA	RUPA MUNDA	JOLASWRI MUNDA	19	17.4.1997		FOUR
33	SAMITA MUNDA	LAL MUNDA	SIMI MUNDA	22	28.5.1994	9615421928	FOUR
34	PUJA MUNDA	SIBHA MUDI	PUTKI MUDI	20	24.1.1996		TEN
35	RADHIKA MUNDA	AJOY NAYOK	MUNU NAYOK	20	2.1.1996		
36	BHOBANI DAS	PROTAP RAJPUT	SUKURMONI RAJPUT	35	10.11.1981	8471862793	FOUR
37	BOHAGI DAS	BORUN KARMOKAR	BIMODA KARMOKAR	24	1.2.1992		SEVEN
38	TULSI DAS	JOGDISH KARMOKAR	JOYMOTI KARMOKAR	33	5.12.1983		TWO
39	KOBITA DAS	ARUN KAMP	UMA KAMP	35	1.3.1981		TEN
40	NIPA MUNDA	BERO MUNDA	KESORI MUNDA	20	25.31996		FOUR
41	BORNALI HAJARIKA	KAMLESWAR TAMULI	HIRAO TAMULI	21	22-01-1995		FOUR

PRESIDENT OF E D C – SRI JOGONATH KURMI

19/8/2016

পৰিশিষ্ট - IX (গ)

চিলাইৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (চলি থকা)

ক্ৰমিক নং	নাম	দেউতাকৰ /স্বামীৰ নাম	লিংগ	বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	যোগাযোগৰ নম্বৰ
১	মঞ্জুমণি দাস	বিনোদ দাস	মহিলা	১৮	উচ্চ মাধ্যমিক	
২	মমী কৰ্মকাৰ	বিজয় কৰ্মকাৰ	মহিলা	১৬	অষ্টম	
৩	মঞ্জু কুৰ্মী	লক্ষীকান্ত কুৰ্মী	মহিলা	২৮	উচ্চ মাধ্যমিক উত্তীৰ্ণ	
৪	ৰূপসিং ভূমিজ	অন্ধুন ভূমিজ	পুৰুষ	৩৬	নৱম	
৫	ধৰ্মী মুণ্ডা	দুৰ্গা মুণ্ডা	মহিলা	১৯	দশম	
৬	নবিতা কৰ্মকাৰ	লক্ষীনাথ কৰ্মকাৰ	মহিলা	১৯	নৱম	
৭	জুন্টি কৰ্মকাৰ	হৰেণ কৰ্মকাৰ	মহিলা	১৬	সপ্তম	
৮	জোনালী তাঁতী	যোগেশ্বৰ তাঁতী	মহিলা	১৮	নৱম	
৯	লক্ষীমণি তাঁতী	শ্যামলাল তাঁতী	মহিলা	২৪	সপ্তম	
১০	নমিতা তাঁতী	শ্যামলাল তাঁতী	মহিলা	২৬	দশম	
১১	জয়মতী কৰ্মকাৰ	ৰাজেশ কৰ্মকাৰ	মহিলা	২৫	সপ্তম	
১২	নীলিমা তাঁতী	গৌতম দাস	মহিলা	২১	উচ্চ মাধ্যমিক	
১৩	পূজা তাঁতী	অভিলাল তাঁতী	মহিলা	২০	দশম	
১৪	লক্ষ্মী দেৱী	জগৎ বাহাদুৰ দৰ্জী	মহিলা	২৮	দশম	৯৯৫৭৪২০৫৬৭
১৫	আৰতী কুৰ্মী	বংশী কুৰ্মী	মহিলা	৪৪	তৃতীয়	
১৬	নিপা কুৰ্মী	বদন কুৰ্মী	মহিলা	৩৬	উচ্চতৰ মাঃ উত্তীৰ্ণ	
১৭	পদ্মাৱতী কৰ্মকাৰ	সুনীলাল কৰ্মকাৰ	মহিলা	২৭	ষষ্ঠ	
১৮	ৰকিলা মুণ্ডা	মাক্ৰু মুণ্ডা	মহিলা	২১	নৱম	
১৯	জোনমণি মুণ্ডা	ছমটু মুণ্ডা	মহিলা	২৮	নৱম	

Divisional Forest Officer
-cum, FIU APFBC Society
E.A.W.L. Division, Bokakhat

পৰিশিষ্ট - IX (ঘ)

কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (চলি থকা)

ক্ৰমিক নং	নাম	দেউতাকৰ নাম	জন্ম তাৰিখ/বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	যোগাযোগ
১	হিৰদা কৰ্মকাৰ	শংকৰ কৰ্মকাৰ	২৭-০৫-১৯৯৩	স্নাতক	৮০১১৭৩৫৪৮৮
২	উৰ্মিলা কুৰ্মী	মোহন কুৰ্মী	২২-০১-১৯৯৭	উচ্চতৰ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮৮১১৯৭৭৪১৩
৩	ববিতা মুণ্ডা	ৰূপেন মুণ্ডা	০২-০১-১৯৯৬	উচ্চতৰ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৯৫৭৭০৪১৭৩৪
৪	সবিতা কুৰ্মী	চুৰামন কুৰ্মী	১৫-০২-১৯৮৮	স্নাতক	৯৬১৩৪১৫০২৪
৫	ডালিমি কৰ্মকাৰ	বলো কৰ্মকাৰ	০২-০১-১৯৯০	স্নাতক	৯৫৭৭৩৭৮৮৬১
৬	অমল কৰ্মকাৰ	নাৰায়ণ কৰ্মকাৰ	০১-০১-১৯৯৪	উচ্চতৰ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮৮২২৬৮০৪৪৪
৭	খগেন কুৰ্মী	শোহন কুৰ্মী	১৪-১০-১৯৯৯	উচ্চ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৯৮৫৪৮০৬০২৭
৮	হিমদা হাজৰিকা	বিদ্যাধৰ বৰা	০৮-০১-১৯৯২	উচ্চতৰ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮৪৭৪৮৫৯৪৯২
৯	বৰ্জো ভূমিজ	ভূৱন ভূমিজ	১৮-০৪-১৯৯২	উচ্চ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮৭৫২৮৮৩৭৪৪
১০	বিভাষ মুণ্ডা	অৰুণ মুণ্ডা	২০-০৩-১৯৯৯	উচ্চ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮০১১৫৪০১২৩

পৰিশিষ্ট - X

আলোকচিত্ৰ

তামোল বাৰী	নাৰ্ছাৰী
হালধি খুন্দা	পি আৰ এ মেপিং প্ৰক্ৰিয়া
এফ জি ডি	সজাগতা কাৰ্যসূচী

পৰিশিষ্ট - XI

জি পি এছ স্থানাংক

অক্ষাংশ ঃ	২৬°৩৬'৪৩.৪" উত্তৰ
দ্ৰাঘিমাংশ ঃ	৯৩°৩৪'১৬.৩" পূব

পৰিশিষ্ট - XII

দক্ষতা বিকাশ কাৰ্যসূচীৰ (এছ ডি পি) প্ৰতিবেদন

বৰভেটা দক্ষতা বিকাশ কাৰ্যসূচী

ফ্ৰেন্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীৰ বিত্তীয় সাহায্যৰে বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণত অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্চিটি কনজাৰভেছন, এ পি এফ বি চি)ৰ অধীনত এক দক্ষতা বিকাশ প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হয়। কম্পেল' (COMPELO)ৰ এক সহযোগী হিচাপে আৰ জি ভি এনে নগাঁও বন সংমণ্ডলৰ অধীনৰ বৰভেটাত এই কাৰ্যসূচী পৰিচালনা কৰে।

প্ৰশিক্ষণৰ নাম	আৰম্ভণিৰ তাৰিখ	সামৰণিৰ তাৰিখ	সৰঞ্জামৰ সংখ্যা/খৰচ	প্ৰশিক্ষাৰ্থী	মূল প্ৰশিক্ষক
বয়ন	২৯-০৮-২০১৬	০৭-১০-২০১৬	২ (১ পৰম্পৰাগত তাঁতশাল ১ জাকুৱাৰ্ড তাঁতশাল) ৪৩,৫০০ টকা	৪১	যোগী পাঠক
চিলাই	২৯-০৮-২০১৬	২৯-০৯-২০১৬	৪টা ঊষা চিলাই মেচিন ২৮,৭৮০ টকা	১৯	নেহা হাজৰিকা, মুকিবুল হক
কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণ	১২-০৮-২০১৬	১২-১১-২০১৬	চি চি এ পাঠ্যক্ৰম ২৫,০০০ টকা	১০	ইৰুডাইট, বোকাখাত (এমট্ৰনৰ অধীনত)

২০১৬ চনৰ ২৯ আগষ্টত নগাঁও সংমণ্ডলৰ বৰভেটাত দক্ষতা বিকাশ কাৰ্যসূচীৰ অন্তৰ্গত চিলাই আৰু বয়ন প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী শুভাৰম্ভ কৰা হয়। কাৰ্যসূচী শুভাৰম্ভ কৰে জিলা পৰিষদৰ শংকৰ কৰ্মকাৰে। কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণৰ দক্ষতা বিকাশ কাৰ্যসূচীও ১২ আগষ্ট ২০১৬ তাৰিখে বোকাখাতৰ ইৰুডাইটৰ অধীনত শুভাৰম্ভণি কৰা হয়। ইয়াত উপস্থিত আছিল জিলা পৰিষদৰ সদস্য ধৰ্মেশ্বৰ কুৰ্মী, সাংমণ্ডলিক বন বিষয়াক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা ফৰেষ্টাৰ তৰুণ গগৈ আৰু আৰ জি ভি এনৰ বিষয়াবৰ্গ উপস্থিত থাকে।

কেঁচামাল যোগান ঃ তাঁতশালৰ সৰঞ্জাম, এটা সূতা তিওৱা ড্ৰাম, ১৫ কিলোগ্ৰাম বিভিন্ন বৰণৰ কপাহী সূতা, ১০০টা ঊঘা, ৫০ মিটাৰ কপাহী কাপোৰ, ৮খন কেঁচী, ৬টা এম্ব্ৰইডাৰী ফ্ৰেম, ববিন আৰু ববিনৰ কেছ, ৭খন ডিজাইন শ্বীট, টেবুল, চকী, টুল আদি। তদুপৰি প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰত প্ৰস্ৰাৱঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে ১০ মিটাৰ প্লাষ্টিকো যোগান ধৰা হয়।

ৰাইজৰ মতামত ঃ

শ্ৰীমতী ৰূপালী লয়িং নামৰ বয়ন শিল্পৰ এগৰাকী প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে মন্তব্য কৰা মতে তেওঁ এই প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীত অংশগ্ৰহণ কৰি গৌৰৱ অনুভৱ কৰিছে আৰু আশা কৰিছে মেখেলা চাদৰ, গামোচা আদি উৎপাদন কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব, যিবোৰৰ বজাৰত বহু উচ্চ দাম আছে।

ফটো গেলাৰী

ফটো ঃ বৰভেটাত প্ৰশিক্ষণ গ্ৰহণ কৰি থকা প্ৰশিক্ষাৰ্থীসকল

বৰভটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বয়ন (হস্ততাঁত) প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰশিক্ষাৰ্থীৰ তালিকা

ক্ৰমিক নং	নাম	দেউতাকৰ /স্বামীৰ নাম	লিংগ	বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	প্ৰশিক্ষণৰ নাম
১	ৰীণা বৰা	সুৰেন শইকীয়া	মহিলা	২৮	নৱম	হস্ততাঁত
২	হাউলী গায়ন	মহেশ্বৰ বৰা	মহিলা	৪৮	অষ্টম	হস্ততাঁত
৩	বেবিমণি বৰাইক	ৰাখাল দাস	মহিলা	২৪	দশম	হস্ততাঁত
৪	টুলুমণি গগৈ	নগেন ভূঞা	মহিলা	২৪	নৱম	হস্ততাঁত
৫	অন্নদা বৰুৱা	অন্দুৰা ভূঞা	মহিলা	২৪	চতুৰ্থ	হস্ততাঁত
৬	নিবেদিতা বৰ্মন	গকুল বৰা	মহিলা	৩০	দশম	হস্ততাঁত
৭	ভুৱনাৰী বৰা	মিনেশ্বৰ বৰা	মহিলা	২৭	নৱম	হস্ততাঁত
৮	ৰীণা মুণ্ডা	ৰামেশ্বৰ বৰা	মহিলা	২৯	দশম	হস্ততাঁত
৯	প্ৰমীলা কুৰ্মী	চুনুৰা কুৰ্মী	মহিলা	৪৫	পঞ্চম	হস্ততাঁত
১০	ৰূপালী লয়িং	লখেশ্বৰ বড়ী	মহিলা	২৬	উচ্চ মাধ্যমিক	হস্ততাঁত
১১	জিনা মুণ্ডা	বগাই মুণ্ডা	মহিলা	২৫	ষষ্ঠ	হস্ততাঁত
১২	মাধৱী হাজৰিকা	লক্ষীৰাম দাস	মহিলা	২৮	তৃতীয়	হস্ততাঁত
১৩	পৰিস্মিতা বৰা	ৰাতুল বৰা	মহিলা	২৪	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	হস্ততাঁত
১৪	লক্ষী তাঁতী	ধুমা কিস্কু	মহিলা	২৩	সপ্তম	হস্ততাঁত
১৫	গীতাঞ্জলী ৰায়	গকুল বৰা	মহিলা	৩২	নৱম	হস্ততাঁত
১৬	ডিম্বেশ্বৰী কুৰ্মী	ধনেশ কুৰ্মী	মহিলা	২৯	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	হস্ততাঁত
১৭	অনিতা কুৰ্মী	তুলাৰাম কুৰ্মী	মহিলা	২৭	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	হস্ততাঁত
১৮	মণিকা দাস ডেকা	দেৱ দাস	মহিলা	২৪	নৱম	হস্ততাঁত
১৯	লক্ষ্মী দেৱী	জগৎ বাহাদুৰ দৰ্জী	মহিলা	২৮	দশম	হস্ততাঁত
২০	নিলুপমা হাজৰিকা	অতুল বৰা	মহিলা	২৫	নৱম	হস্ততাঁত
২১	প্ৰমো হাজৰিকা	ৰাজেন কোঁচ	মহিলা	৪৬	চতুৰ্থ	হস্ততাঁত
২২	ৰেখা দেৱী	পুনু প্ৰসাদ উপাধ্যায়	মহিলা	২৮	নৱম	হস্ততাঁত
২৩	যমুনা তাঁতী	মোহন হাজৰিকা	মহিলা	৪২	নৱম	হস্ততাঁত
২৪	লক্ষী মুণ্ডা	সমৰা মুণ্ডা	মহিলা	২১	চতুৰ্থ	হস্ততাঁত
২৫	জ্যোতি তাঁতী	জয়ধাই তাঁতী	মহিলা	২৯	পঞ্চম	হস্ততাঁত
২৬	মুক্ত মুণ্ডা	সুৰেশ মুণ্ডা	মহিলা	২৭	চতুৰ্থ	হস্ততাঁত
২৭	সুলেখা কৰ্মকাৰ	মণিৰাম কৰ্মকাৰ	মহিলা	২৯	নৱম	হস্ততাঁত

২৮	মাইনু লয়িং	বিমল লয়িং	মহিলা	২০	নৱম	হস্ততাঁত
২৯	ফুলকুঁৱৰী মুণ্ডা	মোহন মুণ্ডা	মহিলা	৩০	উচ্চ মাধ্যমিক	হস্ততাঁত
৩০	নেহা হাজৰিকা	বানেশ্বৰ লয়িং	মহিলা	২৯	নৱম	হস্ততাঁত
৩১	দিপালী তাঁতী	জীৱন ঘাটোৱাল	মহিলা	২৮	উচ্চ মাধ্যমিক	হস্ততাঁত
৩২	সুস্মিতা মুণ্ডা	ৰূপা মুণ্ডা	মহিলা	১৯	চতুর্থ	হস্ততাঁত
৩৩	সঞ্চিতা মুণ্ডা	লাল মুণ্ডা	মহিলা	২০	চতুর্থ	হস্ততাঁত
৩৪	পূজা মুণ্ডা	শিৱ মুণ্ডা	মহিলা	২০	দশম	হস্ততাঁত
৩৫	ৰাধিকা মুণ্ডা	অজয় নায়ক	মহিলা	২০		হস্ততাঁত
৩৬	ভৱানী দাস	প্ৰতাপ ৰাজপুত	মহিলা	৩৫	চতুর্থ	হস্ততাঁত
৩৭	বহাগী দাস	বৰুণ কর্মকাৰ	মহিলা	২৪	সপ্তম	হস্ততাঁত
৩৮	তুলসী দাস	জগদীশ কর্মকাৰ	মহিলা	৩৩	দ্বিতীয়	হস্ততাঁত
৩৯	কবিতা দাস	অৰুণ কাম্প	মহিলা	৩৫	দশম	হস্ততাঁত
৪০	নিপা মুণ্ডা	বেৰো মুণ্ডা	মহিলা	২০	চতুর্থ	হস্ততাঁত
৪১	বর্ণালী হাজৰিকা	কমলেশ্বৰ তামুলী	মহিলা	২১	চতুর্থ	হস্ততাঁত

বৰভটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ চিলাই প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰশিক্ষাৰ্থীৰ তালিকা

ক্ৰমিক নং	নাম	দেউতাকৰ /স্বামীৰ নাম	লিংগ	বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা
১	মঞ্জুমণি দাস	বিন্দু দাস	মহিলা	১৮	উচ্চ মাধ্যমিক
২	মমি কৰ্মকাৰ	বিজয় কৰ্মকাৰ	মহিলা	১৬	অষ্টম
৩	মঞ্জু কুৰ্মী	লক্ষীকান্ত কুৰ্মী	মহিলা	২৮	উচ্চ মাধ্যমিক উত্তীৰ্ণ
৪	ৰূপসিং ভূমিজ	অন্ধুন ভূমিজ	পুৰুষ	৩৬	নৱম
৫	ধৰ্মী মুণ্ডা	দুৰ্গা মুণ্ডা	মহিলা	১৯	দশম
৬	নবিতা কৰ্মকাৰ	লক্ষীনাথ কৰ্মকাৰ	মহিলা	১৯	নৱম
৭	জুণ্টী কৰ্মকাৰ	হৰেণ কৰ্মকাৰ	মহিলা	১৬	সপ্তম
৮	জোনালী তাঁতী	যোগেশ্বৰ তাঁতী	মহিলা	১৮	নৱম
৯	লক্ষীমণি তাঁতী	শ্যামলাল তাঁতী	মহিলা	২৪	সপ্তম
১০	নমিতা তাঁতী	শ্যামলাল তাঁতী	মহিলা	২৬	দশম
১১	জয়মতী কৰ্মকাৰ	ৰাজেশ কৰ্মকাৰ	মহিলা	২৫	সপ্তম
১২	নীলিমা তাঁতী	গৌতম দাস	মহিলা	২১	উচ্চ মাধ্যমিক
১৩	পূজা তাঁতী	অভিলাল তাঁতী	মহিলা	২০	দশম
১৪	লক্ষ্মী দেৱী	জগৎ বাহাদুৰ দৰ্জী	মহিলা	২৮	দশম
১৫	আৰতী কুৰ্মী	বংশী কুৰ্মী	মহিলা	৪৪	তৃতীয়
১৬	নিপা কুৰ্মী	বদন কুৰ্মী	মহিলা	৩৬	উচ্চতৰ মাঃ উত্তীৰ্ণ
১৭	পদ্মাৱতী কৰ্মকাৰ	সুনীলাল কৰ্মকাৰ	মহিলা	২৭	ষষ্ঠ
১৮	ৰকিলা মুণ্ডা	মকৰু মুণ্ডা	মহিলা	২১	নৱম
১৯	জোনমণি মুণ্ডা	ছমটু মুণ্ডা	মহিলা	১৮	নৱম

বৰভেটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কম্পিউটাৰ প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰশিক্ষাৰ্থীৰ তালিকা

ক্ৰমিক নং	নাম	দেউতাকৰ নাম	জন্ম তাৰিখ/বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	যোগাযোগ
১	হিৰদা কৰ্মকাৰ	শংকৰ কৰ্মকাৰ	২৭-০৫-১৯৯৩	স্নাতক	৮০১১৭৩৫৪৮৮
২	উৰ্মিলা কুৰ্মী	মোহন কুৰ্মী	২২-০১-১৯৯৭	উচ্চতৰ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮৮১১৯৭৭৪১৩
৩	ববিতা মুণ্ডা	ৰুবেন মুণ্ডা	০২-০১-১৯৯৬	উচ্চতৰ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৯৫৭৭০৪১৭৩৪
৪	সবিতা কুৰ্মী	চুৰামন কুৰ্মী	১৫-০২-১৯৮৮	স্নাতক	৯৬১৩৪১৫০২৪
৫	ডালিমি কৰ্মকাৰ	বলো কৰ্মকাৰ	০২-০১-১৯৯০	স্নাতক	৯৫৭৭৩৭৮৮৬১
৬	অমল কৰ্মকাৰ	নাৰায়ণ কৰ্মকাৰ	০১-০১-১৯৯৪	উচ্চতৰ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮৮২২৬৮০৪৪৪
৭	খগেন কুৰ্মী	সহন কুৰ্মী	১৪-১০-১৯৯৯	উচ্চ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৯৮৫৪৮০৬০২৭
৮	হিমদা হাজৰিকা	বিদ্যাধৰ বৰা	০৮-০১-১৯৯২	উচ্চ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮৪৭৪৮৫৯৪৯২
৯	বিভাষ মুণ্ডা	অৰুণ মুণ্ডা	০২-০৩-১৯৯৯	উচ্চ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮০১১৫৪০১২৩
১০	বৰ্জু ভূমিজ	ভূৱন ভূমিজ	১৮-০৪-১৯৯২	উচ্চ মাঃ উত্তীৰ্ণ	৮৭৫২৮৮৩৭৪৪

GOVRENMENT OF ASSAM
OFFICE OF THE DIVISIONAL FOREST OFFICER, EAWL DIVISION
KAZIRANGA NATIONAL PARK : BOKAKHAT-785612

Letter No. B-WLG/EDC/465-66 Dated Bokakhat, the 22nd Jan., 2018

To,

The Project Director,
PMU, APFBC Society,
O/o the PCCF & HoFF, Aranya Bhawan,
Panjabari, Guwahati, Assam.

Sub :- Submission of Assamese translated Micro-plans (MP) under Part-I of Phase I of Eastern Assam Wildlife Division-Kaziranga National Park-Agoratoli,Tamulipathar,Borbheta, Bohikhowa gaon and Chepenakobowa for approval.

Ref :- Executive Director, RGVN's letter No.RGVN/COMPELO/26992, dtd. 17/01/18.

Sir,

With reference to the subject cited above, I submit herewith the four copies of each EDC's approved Assamese translated Micro-plans (MP) under Part-I of Phase I of Eastern Assam Wildlife Division-Kaziranga National Park- Agoratoli, Tamulipathar, Borbheta, Bohikhowa gaon and Chepenakobowa by the undersigned for favour of your kind information and necessary action please.

Enclo. :- As stated above

Yours faithfully,

Divisional ForestOfficer
Eastern Assam Wildlife Division
Bokakhat.

Copy to the Executive Director, Rastriya Gramin Vikas Nidhi for favour of his kind information and necessary action.

Divisional ForestOfficer
Eastern Assam Wildlife Division
Bokakhat.

Memo No. A-WLG/EDC/ Dated Bokakhat, the 22nd Jan., 2018

Copy to the Director, Kaziranga National Park, Bokakhat for favour of his kind information.

Divisional ForestOfficer
Eastern Assam Wildlife Division
Bokakhat.